

tržiški tekstilec

bombažna predilnica in tkalnica | trž

Depo
908TRŽIČ
TRŽIŠKI teks
1985

658 (497.12) (085.3)

4001984,6/7

KNJIZNICA TRŽIČ

COBISS

LETO XXVI

JUNIJ—JULIJ 1985

STEVILA 1

Ob jubileju tovarne BPT

*PRED STO LETI so postavili tovarno,
ob strugi Mošenika zgradili elektrarno.
Vseh poklicev delavce so zaposlili,
z umnim vodstvom jo stoletje ohranili.*

*V širnem svetu mnogo je plantaž,
kjer gojijo in obirajo bombaž.
Ladja, vlak in kamion dostavlja ga,
prva sprejme v predelavo ga PREDILNICA.*

*V TKALNICI zdeluje se blago
pod nadzorstvom tkalk ga stroji tko;
če izmeriti bi mogli vso dolžino,
večkrat obkrožili bi sveta celino.*

*V OPLEMENITILNICO tkanino vodi pot
prečiščena, oprana gre odtod,
natančne, pridne delavcev roke
ustvarjajo njej v svetu renome.*

*KONFEKCIJA tkanino okraši
s cvetjem modnih vzorcev -- slikami.
Šivalni stroj izdelek zgotovi,
v okusni embalaži v svet hiti.*

*VZDRŽEVALNO ENERGETSKI OBRATI
ustroj tovarne morajo poznati.
Ves kolektiv uspešno je in bo vodila
STROKOVNA SLUŽBA, kot vodilna sila.*

Dorca Kraljeva

100 let Bombažne predilnice in tkalnice

Tržič

V letošnjem letu mineva 100 let odkar je bila v Tržiču ustanovljena Bombažna predilnica in tkalnica. 13. maja 1885 je bila tovarna vpisana v trgovsko sodni register in proizvodnja na 5000 vretenih in 160 statvah je stekla. V dolgih letih obstoja se je tovarna širila, stare stroje so zamenjali novi, modernejši. Če se ozremo nazaj, lahko vidimo, da so bili za podjetje dobri in slabi časi, vendar so bila vsa krizna obdobja prebrodena in danes lahko s ponosom praznujemo visok jubilej – stoto obletnico obstoja BPT.

Na praznovanje smo se temeljito pripravljali, saj smo želeli, da bi šlo vse tako kot mora. Zamisel, da bi za jubilej izdali knjigo o zgodovini naše delovne organizacije se je začela realizirati že v letu 1983, junija letos pa je bila obsežna monografija gotova. Na 536 straneh sta avtorja prof. Mihael Petek in prof. Edo Roblek prikazala celoten razvoj BPT od ustanovitve do danes. Knjiga je bila tako pri članih kolektiva kot upokojencih BPT zelo dobro sprejeta, zanimanje zanjo pa je tudi pri posameznih občanih Tržiča.

V petek, 31. maja je bila odprta v paviljonu NOB razstava izdelkov BPT. Ob tej priliki so v krajšem kulturnem programu sodelovali poleg moškega pevskega zbora BPT še citraši in recitatorji. Zbranim je spregovoril direktor DO. Razstava je bila izredno dobro pripravljena in deležna mnogih pohval, ogledalo pa si jo je zelo veliko število obiskovalcev, saj se jih je samo v knjigo vtisov vpisalo preko 2400.

O tem kakšno mnenje so si obiskovalci ustvarili o razstavi pričajo tudi nekateri stavki iz knjige vtisov med

Zbranim ob paviljonu NOB je spregovoril direktor DO Josip Eržen

V okviru praznovanja je bila kot prva prireditev razstava izdelkov BPT. Ob tej v Kurnikovi hiši, nadalje razstava izdelkov BPT v paviljonu NOB; tiskovna konferenca, slavnostna seja DS DO v Cankarjevem domu ter kot zaključek proslava v parku BPT. Razstava tržiških likovnikov je bila odprta 17. maja s priložnostnim kulturnim programom. Razstavljena dela so bila na temo »100 let BPT«: Med trinajstimi likovniki, ki so razstavljali skupno 16 del je posebna komisija izbrala najboljša tri dela avtorjev Vinka Hlebaša, Vena Dolenca in Ivana Valjavca.

katerimi je zaslediti: »Čestitam podjetju za lep uspeh in razstavo prekrasnih izdelkov«, »Zares imate čudovite izdelke«. Takih in podobnih izjav je kar precej, vse pa izražajo čestitke in zadovoljstvo nad razstavljenimi izdelki. Poleg same razstave so imeli obiskovalci možnost videti tudi film o tehnološkem procesu v BPT s komentarjem, posnet na kaseto posebej za to priložnost.

Novinarska konferenca, ki je bila 4. junija v sejni sobi je kljub manjši udeležbi novinarjev uspešno potekala. Čeprav so novinarji z vabili dobili tudi določeno gradivo je v uvodu direktor DO tov.

Predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije je ob stoletnici obstoja in za posebne zasluge in uspehe pri delu, pomembne za gospodarski napredek države odlikovalo BOMBAŽNO PREDILNICO IN TKALNICO TRŽIČ z REDOM DELA z RDEČO ZASTAVO

Eržen zbranim podrobneje predstavil delovno organizacijo, njen proizvodni proces ter bistvene elemente poslovanja. V svojem izčrpnem posredovanju informacij je zajel celotna dogajanja v delovni organizaciji vključno s problematiko s katero se vsakodnevno srečujemo. V nadaljevanju konference je odgovarjal na postavljena vprašanja ter predstavil knjigo o zgodovini BPT; ki je ravno ta dan izšla.

Na predvečer osrednje proslave, to je v petek, 7. junija je bila, kot je bilo že v uvodu omenjeno, v Cankarjevem domu slavnostna seja delavskega sveta delovne organizacije. V začetku je moški pevski zbor BPT zapel

pesem, nakar je bilo izvoljeno častno predsedstvo, predsednica DS DO tov. Maček Jančič Majda pa je imela pozdravni nagovor. Za njo je prevzel besedo predsednik IO konference OZS BPT tov. Oman, ki je v svojem govoru opisal zgodovinsko pot tržiških tekstilcev, ter ob tem poudaril dosežene rezultate tako na področju poslovanja kot pri skrbi za delavce.

Sledil je pester kulturni program v katerem so poleg naših pevcev sodelovali še citraši ter recitatorja Dorca Kraljeva in Janez Slapar.

Po kulturnem programu je bila slovesna podelitev priznanj najzaslužnejšim članom in upokojencem.

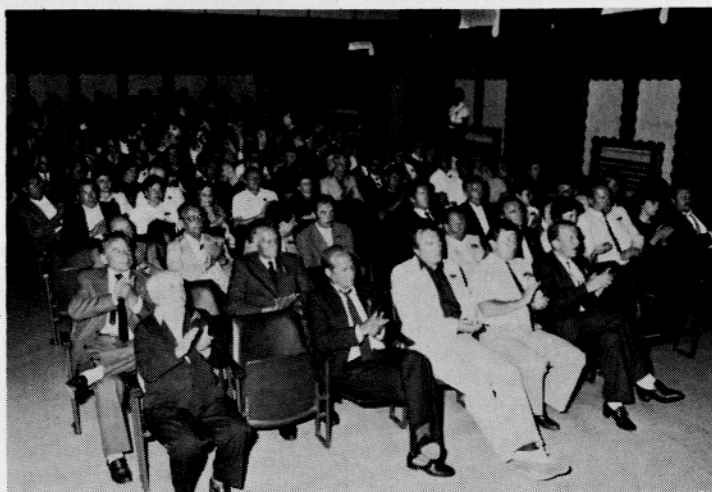
Dorca Kralj je na odprtju razstave recitirala lastno pesem »Ob 100-letnici BPT Tržič«

Priznanja, ki so jih podeljevali predsednica DS DO, direktor DO in predsednik IO KOOZS BPT so prejeli:

TOZD Predilnica

Aljančič Vera
Bajrič Marija
Blažič Alojz
Bodlaj Marija
Bukovnik Peter
Frantar Ciril
Gašperlin Ana
Godnov Joži
Jezernik Franc
Jug Marija
Klemenc Rezka
Košir Jože
Kranjec Milka
Kuhar Alojzija
Lausegar Jože
Livk Alojz
Lončar Janez
Mali Magda
Mandelj Dušan
Mandelj Miro
Milič Večeslav
Nunar Jana
Papov JOŽE
Petrovič Alojz
Pintarič Gizela
Primožič Elza
Slabe Marjan
Smolej Ljuba
Srečnik Brigita
Šlibar Marjan
Šlibar Slavica
Šorn Pavla
Toporiš Marija
Zaletel Cveto
Zech Nada
Zupan Jože
Žabkar Ana

Kavčič Ivica
Kešina Anton
Klasan Anđa
Klemenc Lojzka
Koprivnik Milan (upok.)
Kosmač Tomaž
Košnjek Nada
Kraševac Anica
Kunšek Malči
Mali Martina
Mažič Ajša
Meglič Tinca
Mokorel Marjan
Mirič Tončka (upok.)
Nemc Ivanka
Novak Vinko (upok.)
Novosel Franc (upok.)
Ogris Jožica
Oman Janez
Oman Štefka
Pavlešič Mojca
Perko Anica
Perko Tončka
Pongrac Jože (upok.)
Prešern Rudolf (upok.)
Pretnar Jožica
Rebolj Danica
Rengeo Štefan
Repinc Edi
Ribnikar Tončka
Sajovec Marija
Sova Stanko (upok.)
Srečnik Pavel
Sušnik Marjan
Škantar Julka
Šmid Janez
Štefe Stojan
Stelcer Boža
Težak Franc
Tomšič Marija
Vodnik Marija

Slavnostna seja DS DO je bila v Cankarjevem domu

Priznanje je prejel tudi Riko Dobrin

Naš nekdanji sodelavec Mato Mežek je prebral pesem, ki jo je napisal za visok jubilej BPT

TOZD Tkalnica

Bohinc Nada
Boštar Marija
Čadež Slavko
Dobrin Riko
Dolžan Tine
Ferlič Franc
Gramc Stane
Hiršfelder Marjan
Janc Viktor
Jerič Nevenka
Kališnik Tončka

Zaletel Silva
Zaplotnik Jana
Zaplotnik Tončka (upok.)
Zavrl Danica
Zupančič Marjan
Žalec Kristina
Žnidaršič Jožica

TOZD Oplemenitilnica

Bešlagič Osman
Boštar Ladislava
Bukovnik Marija
Florjanič Franc (upok.)

Kersnik Janez
Kogoj Marijan
Kozina Ana
Meglič Jožefa
Novak Josip
Ovsenek Slavka (upok.)
Pretnar Božo
Primožič Ivanka
Slapar Jože
Škrjanc Vida
Žnidaršič Jože

TOZD Konfekcija

Ahačič Janez
Aljančič Anica
Anzeljc Marija
Bizjak Sanda
Bohinjc Franc
Brodnik Joži
Dovžan Kristina
Gregorčič Ljudmila
Gubanc Mojca
Hvala Bronislava

Ilič Milja
Jezernik Mihaela
Knific Stana
Kopač Kristina
Kovačević Marija
Kryštofek Marija
Lavrič Janko
Longar Marinka
Mali Angela
Meglič Elza
Mešič Brigita
Mirič Bolte
Modec Pavla
Oranič Marica
Papler Marija
Pretnar Kati
Pogačnik Malči (upok.)
Potrbin Majda
Radon Slavka
Sajovic Sonja

(Nadaljevanje na 4. strani)

STO LET BPT

S to let že prede nit predica,
T kala prvo platno je Kranjica,
O plemeniten tak je, kot belica.

L epo ga v posteljnino prekrojijo,
E legantno z vzorci okrasijo,
T kanino res prekrasno naredijo.

B lago se vedno novo snuje,
P o širnem svetu zdaj potuje,
T ovarna BPT ga izdeluje.

Nadaljevanje s 3. strani

Sajovic Zaga
Šolar Jožica
Turk Milena
Vrhovnik Silva
Žarkič Leposlava
Znidarič Ana

Vzdrževalno energetski obrati

Aljančič Jože
Bogataj Stane
Cotič Jože
Čadež Franci
Haler Kristjan
Hotko Ivan st.
Japelj Marjan
Jančič Janko
Kališnik Anton
Kolenc Vilijem
Košir Albin
Krsnik Milan
Lang Viljem st.
Meglič Francišek
Radon Matija
Rustja Gabrijel
Slatnar Janez
Šarabon Franc
Špendal Janko
Švab Viktor
Zaletel Alojz

Delovna skupnost skupnih služb

Ahačič Rudi
Babič Tea
Balantič Bojan
Bečan Karel
Berlot Rudi
Bole Miklavž
Brkljač Pavla
Dolinar Marica
Dolinar Marjana
Dolžan Franca
Dornik Marta
Eržen Josip
Furlan Janez
Isajlovič Drago
Jaklič Eleonora
Jurjevčič Anton
Klobučar Oskar
Koder Drago
Ličan Jelka
Mrak Marjeta
Oman Stane
Omerovič Hazim
Pernuš Marjan
Pirjevec Ignac
Primožič Slavko (upok.)
Recer Anton (upok.)
Šarabon Marjan
Švab Zvonka
Drobnič Jožefa
Tribušon Milan (upok.)
Žitnik Franc (upok.)

Proslava 100-letnice BPT

Zaključek praznovanja 100-letnice naše delovne organizacije je bila proslava v soboto 8. junija. Ker je bil to dan, ko so bila odprta vrata za ogled proizvodnih prostorov, je bilo pričakovati, da si bo marsikdo želel ogledati tovarno od znotraj, toda še zdaleč ni nihče računal na to, da bo interes za ogled

leta preživel v kolektivu in veliko pripomogli k razvoju delovne organizacije. Večina od njih še vedno čuti pripadnost »Vojam»; zato ni čudno, če jih je pri ogledu marsikaj zanimalo, predvsem pa v tistih obratih in oddelkih, kjer so dočakali upokojitev. Mnogi so bili presenečeni nad spremembo strojnega parka,

Na začetku slavnostne seje je prisotne pozdravila predsednica DS DO Majda Jančič-Maček

Dorca Kraljeva in Janez Slapar sta na slavnostni seji v narodnih nošah popestrila okusno prirejeno sceno na odru

Slavnostni govornik na proslavi, član predsedstva SFRJ Stane Dolanc: »... socializma in njenih sadov imamo lahko samo toliko, kolikor si jih bomo, vsak s svojim delom, ustvarili sami.«

tak, da so mnogi kar precej časa čakali, da so prišli »na vrsto«. Pred vhomom v DO se je kar trlo ljudi, ki so vztrajno čakali, čeprav se je ta dan vreme pokazalo v najslabši luči. Zjutraj je deževalo kot za stavo in nič ni kazalo, da bo do slavnostnega dela proslave kaj bolje. Z dežniki v rokah so posamezne skupine obiskovalcev pod strokovnim vodstvom nepretrgoma hodile v naše proizvodne obrate.

Med tistimi, ki so si z največjim zanimanjem ogledali strojni park so bili številni upokojenci BPT, ki so dolga

vendar so ob tem ugotavljali, da je bila modernizacija potrebna, saj brez nje ne bi bilo razvoja in napredka, pa tudi delovni pogoji se ne bi izboljšali. Ogled je trajal od pol sedmih do devetih, ko se je pričel koncert pihalnega orkestra Trzič. No, tudi vreme se je uneslo in upati je bilo, da bo tako tudi ostalo.

Ob 10. uri se je pričel slavnostni del proslave. Po intonaciji državne himne je moški pevski zbor BPT zapel Prešernovo Zdravljico, nakar je povzel besedo povezovalca programa, naš sodelavec Janko Jagodic. Uvodoma

je pozdravil vse prisotne na sklepni prireditvi v okviru praznovanja visokega jubileja, posebej še člana predsedstva SFRJ tov. Staneta Dolanca, predsednika skupščine SRS tov. Vinka Hafnerja ter druge predstavnike družbenopolitičnega življenja občine, regije in republike. Zatem je zaprosil slavnostnega govornika tov. Dolanca, da pravzame besedo. V svojem govoru je tov. Dolanc dejal:

Tovarišice in tovariši!

Sto let je že preteklo, kar je v tej prelepi dolini pod Karavankami pričela delovati Bombažna predilnica in tkalnica v Tržiču, ki je večstoletno tradicijo prednje tkanja in beljenja – kot prvine sestavine kmečkega življenja v Sloveniji – postavila na naprednejše, produktivnejše osnove. Maja 1885 je zrasla v Tržiču tekstilna tovarna, ki je danes ena najsodobnejših tovrstnih delovnih organizacij v Jugoslaviji, glede na produktivnost dela in kvaliteto proizvodov pa se lahko meri s podobnimi v Evropi in svetu. In kar je v današnjem času najbolj pomembno, zaradi visoke produktivnosti, zaradi kvalitete svojih proizvodov se je odločno usmerila v izvoz, pri tem pa z zavirljivimi rezultati daje nepogrešljiv delež k stabilizaciji našega gospodarstva, ki je prva in poglavitna naloga naše celotne družbe.

Vaša delovna organizacija je bila in ostaja jedro, iz katerega se je v teh krajih razvil sodoben delavski razred, ki je s svojo revolucionarno zavestjo, zlasti med obema vojnama, vplival na razvoj revolucionarnega gibanja na Gorenjskem in v Sloveniji. Med okupacijo pa je več sto članov vašega kolektiva sodelovalo v narodnoosvobodilni vojni in mnogi so trpeli po zaporih in taboriščih. Kakor drugod po Jugoslaviji ste po osvoboditvi leta 1945 tudi pri vas z vso vnemo začeli obnavljati in graditi, za boljše in srečnejše življenje vseh ljudi, leta 1950 pa z uvedbo delavskega samoupravljanja pričeli uresničevati Marxovo geslo – tovarne delavcem.

Vaša stota obletnica poteka v letu, v katerem ves svobodoljubni svet praznuje 40-letnico zmage nad najbolj nevarno ideologijo in silo v zgodovini človeštva – nad fašizmom. V zadnjih dneh je bilo veliko povedanega o trpljenju, žrtvah in smrti, o zmagah, svobodi pa tudi o upih, ki so jih pred štiridesetimi leti gojili vsi svobodoljubni ljudje sveta. Zato naj rečem le to, da so v boju za osvoboditev izpod fašizma naši narodi in narodnosti na čelu s Titom in Komunistično partijo Jugoslavije nad vse častno izpolnili svoj dolg domovini in vsemu človeštvu. Njihovo junaštvo, nesebično požrtvovalnost, njihovo trpljenje in brezmejno zaupanje v lastne sile in svojo prihodnost bodo večno živi v srcih sedanjih in prihodnjih rodov, bodo trajen navdih tudi njihovem pogumu, samoodpovedovanju, bodo njihova privrženost slavi in ponosu.

Štiri desetletja živimo v miru in svobodi, gradimo in utrjujemo novo ljudsko oblast v demokratični skupnosti po svobodni volji združenih, pobratenih, enakopravnih narodov in narodnosti v Socialistični republiki Jugoslaviji. To je skupnost vseh delovnih ljudi, ki postajajo gospodarji svojega življenja in kovači svoje sreče. To so desetletja velikega delovnega poleta, leta prvih zmag pri obnovi naše porušene in požgane dežele, leta, ko smo celili rane, ki nam jih je prizadejal okupator in čas premaganja nešteti povojnih težav, skrbi za tisoče v vojni prizadetih družin, sirot, brezdomcev in tako naprej. S premaganjem teh težav, z uspešnim udejanjenjem nalog in načrtov, ki so se zdeli komaj uresničljivi, pa je rasel tudi ugled nove Jugoslavije, ki je s svojo načelno in dosledno politiko miru in sožitja ter sodelovanja med narodi in državami zavzela častno mesto v svetu.

Prvič v naši zgodovini, v zgodovini naših narodov in narodnosti niso odločali o njihovi usodi diplomati za zeleno mizo. V neenakem krvavem štiriletnem boju, od prvih vstajniških dni – Uziške republike, Kozare, Neretve in Sutjeske, od Bihaća, Jajca in Kočevja – vse do preboja sremske fronte, do zadnjih jurišev na našem slovenskem ozemlju 1945 leta so pisali našo zgodovino partizani s svojim neprimerljivim – vse do takrat neznanim junaštvom. To je bila naša zelena miza!

Kakor med osvobodilnim bojem smo se tudi v obdobju povojne graditve opirali predvsem na lastne moči, na visoko revolucionarno zavest delavskega razreda in delovnih množic. To je bila strategija zaoznanja v ustvarjalnosti naših ljudi in je nedvomno odločilno prispevala k vsem zgodovinsko pomembnim uspehom, ki smo jih v zadnjih štiridesetih letih dosegli v našem družbenem razvoju. Ni jih treba naštevati, ker jih poznamo in marsikje bi bila za take dosežke potrebna tudi stolecja.

Teh uspehov ne more zasenčiti dejstvo, da se danes, predvsem v gospodarstvu, srečujemo z mnogimi težavami in problemi. Mnogi od njih so posledica hitrega razvoja naše družbe, pogojeni v težkih, nepravičnih in protekcionističnih mednarodnih gospodarskih razmerah. Odkrito pa moramo priznati, da se z mnogimi srečujemo predvsem tudi zaradi lastnih napak, zaradi prevelike porabe v vseh sferah družbenega življenja in zaradi veliko premajhne storilnosti v proizvodnji.

Nekateri socializem zamenjujejo s socialnim skrbstvom in mislijo, da je dovolj, če smo razglasili, da imamo socialistične proizvodne odnose, in da bodo ti že sami po sebi proizvajali dobrine in zagotavljali vsem lepo življenje. Vendar pa imamo socializma in njegovih sadov lahko samo toliko, kolikor si jih bomo, vsak s svojim delom, ustvarili sami. Brez dela v tej socialistični samoupravni družbi ne more živeti nihče, v nobeni republiki ali pokrajini. Samo delo in njegovi rezultati so tista gonilna sila našega razvoja, ki jo lahko

upoštevamo, spoštujemo in vrednotimo. Delo je tudi temelj nenehnega revolucionarnega razvoja družbenih odnosov v naši družbi.

Ko smo se opredelili za socialistično samoupravljanje in socialistično demokracijo, ki neposredno izhajata iz narave in značaja našega narodnoosvobodilnega boja, smo imeli vedno pred očmi, da takšno družbo lahko ustvarimo le, če bo v tej družbi sleherni vestno izpolnjeval svoje naloge in dolžnosti – tako na delovnem mestu v delovni organizaciji, v krajevni skupnosti – do dela v pokrajini, republiki in federaciji, če bomo uveljavili načelo, da tisti, ki dela, ki ustvarja, tudi dejansko odloča o rezultatih svojega dela na vseh področjih in na vseh ravneh. Žal pa se prav ob tem dejstvu še danes razvzemajo številne razprave in konflikti. Čeprav smo jasne opredelitve o tem sprejeli že v Programu zveze komunistov Jugoslavije in čeprav izhajajo iz samih temeljnih določb naše ustave, se še vedno najdejo ljudje, ki tega ne razumejo, ali pa nogoče razumeti.

To pa nam narekuje, da moramo tudi v teh težkih gospodarskih razmerah odločno vztrajati pri teh nezamenljivih usmeritvah naše družbe in naše politike, kajti prav boj za socialistične samoupravne odnose je prvi in bistveni pogoj za uresničevanje naše gospodarske stabilizacije. Nikakor tudi ne smemo prezreti, da v teh težkih razmerah, v tem do skrajnosti zaoznanem položaju na svetovnem trgu dosegamo dobre rezultate, kar nas upravičeno lahko navdaja z optimizmom.

Tovarišice in tovariši!

Osvobodilna vojna in socialistična revolucija narodov in narodnosti Jugoslavije sta bili en sam, skupen boj za nacionalno osvoboditev, za enakopravnost, za bratstvo in enotnost. Bil je to izraz prizadevanj za skupno življenje v novi, federativno urejeni državi, v kateri noben narod ne bo več tlaččen, kjer bodo vsi imeli enake pravice in bo lahko vsak narod odločal zase, hkrati pa vsi skupaj za blaginjo in srečo vseh. Narodnoosvobodilni boj gotovo ne bi bil mogoč, če jugoslovanski narodi in narodnosti poleg osvoboditve in zmage nad fašizmom ne bi v njem videli tudi zmage nad starim režimom, ki jih je tlačil, jemal pravice in krnil svobodno življenje. Tovariš Tito je že 1942. leta poudaril, da bi bila beseda narodnoosvobodilni boj samo fraza, celo prevara, če ne bi imela poleg splošnega jugoslovanskega pomena tudi nacionalni smoter za vsak narod posebej, če ne bi poleg osvoboditve Jugoslavije pomenila hkrati tudi osvoboditev Hrvatov, Srbov, Makedoncev, Albancev, Muslimanov, Slovencev itd., če ne bi vsebovala tudi prepričanje, da zares prinaša svobodo, enakopravnost in bratstvo vsem narodom Jugoslavije.

Ko je maja 1945. leta Tito v komaj osvobojenem Zagrebu govoril o tem, kako gleda na to novo, skupno zgradbo federativne Jugoslavije in na položaj njenih federalnih enot, je dejal: »To ne pomeni potegniti meje med to ali ono federalno enoto, a ti z

one strani delaj, kar veš in znaš, jaz pa bom tukaj delal, kakor jaz znam. Ne! Te meje morajo biti nekaj podobnega, kot so tiste bele črte na marmornem stebri. Meja federalnih enot niso meje ločevanja, temveč meje združevanja. To ni splet malih držav, to je skupna hiša, ena celota.«

Tovarišice in tovariši!

Čeprav je socialistično samoupravljanje, ki ga gradimo kot temeljni družbeni odnos, našlo svoj naravni izraz tudi v enakopravnem položaju naših narodov in narodnosti v jugoslovanski federaciji, še danes nekaterim ni jasno, kaj to pravzaprav pomeni. Marx je v Komunističnem manifestu napisal, da so v tolikšni meri, v kolikšni se ukinja eksploatacija enega individua s strani drugega, ukinja tudi eksploatacija enega naroda od drugega. To je tudi logično, in socialistično samoupravljanje kot zasnova naših družbenih odnosov ne more pomeniti nič drugega, kot zagotovitev svobode in enakopravnosti narodov in narodnosti, ki živijo v Jugoslaviji.

Izhodišče za reševanje mednarodnih odnosov v naši družbi ni le v politični in kulturni svobodi vsakega naroda, temveč tudi v svobodi njegove ustvarjalnosti, njegovega dela in gospodarjenja v samoupravni socialistični skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. Samoupravljanje narodov in narodnosti se torej ne omejuje zgolj na demokratično urejanje političnih odnosov, temveč se izraža tudi v pravici narodov, da razpolagajo s svojim delom in njegovimi rezultati. Edvard Kardelj je nešetokrat opozarjal, še posebej pa poudaril v svoji študiji »Protislovja družbene lastnine v sodobni socialistični praksi«; da mora vsakršno nasilno prelivanje družbenega proizvoda, bodisi na podlagi ekonomske moči ali politične prisile, nujno izzvati mednarodne konflikte. Po njem je zgodovinsko upravičeno, sprejemljivo in napredno samo tisto združevanje sredstev med narodi v naši družbi, ki je zasnovano na samoupravnem združevanju dela in sredstev, ki izhaja iz družbene narave dohodka, ustvarjenega na enotnem jugoslovanskem trgu, ne pa na etatični ali birokratski monopolistični centralizaciji družbenega kapitala.

Delavski razred slehernega naroda s svojim delom in ustvarjenim družbenim proizvodom ohranja in razvija tokove svojega gospodarstva, vendar v samoupravni povezanosti z drugimi narodi v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji kot celoti. To, drugače povedano, pomeni, da so narodi ekonomsko svobodni in samostojni, toda tudi odgovorni tako za lasten gospodarski razvoj, za celotno družbeno nadstavbo, kulturo, izobraževanje, kot tudi za razvoj Jugoslavije v celoti, za razvoj vseh njenih narodov in narodnosti. Zato se tudi v resnično razvitih socialističnih samoupravniških odnosih razredno in nacionalno ne postavlja drug proti drugemu, temveč tvorita dialektično celoto.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Vse to poudarjam zaradi tega, da bi pokazal, kako pomembno je v sedanjih gospodarskih težavah, da z veliko večjo vnemo in odločnostjo povežemo naše gospodarstvo. Ne le zaradi ekonomskih, tudi zaradi političnih razlogov. Iskati moramo poti iz težav s hitrejšim in odločnejšim uveljavljanjem socialističnih samoupravnih odnosov, ne pa z administrativnimi birokratskimi odločitvami. Pri tem želim tudi poudariti, da nihče ne zanika pomembne vloge države, ki mora v okviru svojih ustavnih in drugih zakonskih pristojnosti opravljati svoje dolžnosti in naloge, ker bomo le na ta način lahko resnično uveljavili socialistične samoupravne odnose, zagotovili svobodo, demokracijo in enakopravnost.

Motijo se vsi tisti, ki menijo, da v socialistični samoupravni družbi lahko delajo, kar hočejo, da ta družba pozna samo pravice – ne pa tudi dolžnosti. Samo če bodo odgovornost, izvrševanje dolžnosti, red in disciplina postali temeljni atributi socialističnega samoupravljanja, bomo lahko zagotovili resnično svobodo in vse možnosti za ustvarjalno, družbeno koristno delo.

Tovarišice in tovariši!

Problemi, s katerimi se danes srečujemo, zares niso niti prvi niti najtežji, kar smo jih preživljali v naši sodobni zgodovini. To še toliko bolj, ker imamo dokaj razvita proizvodna sredstva in hkrati nove generacije, ki so zagotovo dovolj usposobljene in pripravljene nadaljevati vsestransko revolucionarno akcijo poveljnih rodov. Zato smo lahko prepričani, da bomo presegli tudi sedanje težave in zaplete. Toda temeljni pogoj je, da bomo več in bolje delali, da se bomo bolje organizirali in usklajevali, združevali delo in sredstva, resnično izkoristili vse kapacitete in jih razvijali naprej na podlagi znanja, ne pa nestrokovne, brezglave zagnanosti. Prav tako mora postati varčevanje in smotrna poraba na vseh področjih cilj našega vsakdana, našega življenja in dela. Skratka, ustvarjalni in mnogo bolj kritični moramo biti do vseh gospodarskih težav, posebej subjektivnih napak, ki smo jih zakrivali in jih še včasih delamo na vseh ravneh ter se v pravem pomenu besede opreti, kakor smo se uspešno vselej doslej, če smo se znašli v težavah, predvsem na lastne sile.

V tem pogledu tudi sedanje reprogramiranje dolgov tujini ni in ne sme biti prelaganje novih obveznosti na mlajše. To je čas, ki nam je potreben, da si zajamemo svežega zraka za nov polet, za novo prodornost, da z znanjem prestrukturiramo naše gospodarstvo, ki se mora še bolj obrniti k prihodnosti. Vse, kar je novega in boljšega nam mora biti izziv, vsi tisti pa, ki to ovirajo, se morajo pač umakniti. Dolgo že vemo, da vse prepočasi stopamo v korak z razvitim svetom in da so z njim uspeli ujeti ritem samo v tistih delovnih kolektivih, ki svojo prihodnost gradijo na znanju.

Razmere nam diktirajo, da lahko porabimo samo toliko, kolikor smo resnično ustvarili. Tako bomo seveda tudi lažje usklajevali in razporejali dohodke in vračali dolgove tujini, ki smo si jih nabrali pred leti, ko smo več porabili, kot bi smeli. Naša prizadevanja morajo biti usmerjena predvsem na svetovni konvertibilni trg. Pa ne le zato, ker moramo vračati devize in da bi jih zaslužili več, ker so nam življenjsko potrebne za stabilizacijo gospodarstva, temveč tudi zaradi tega, ker edino ob izvozu lahko primerjamo in pravilno ovrednotimo našo produktivnost, naše tehnološke dosežke in delež naše pameti pri tem, kar vse pa lahko potrdi ali ovrže le konkurenčni tuji trg. V tem moramo videti našo prihodnost, naš delež v mednarodni delitvi dela in ob tem se bomo naučili tudi bolj ceniti kvalitetno, visoko strokovno delo, za katero imamo na voljo dovolj strokovnih in delavoljnih sil.

To spoznanje bo kaj hitro opravilo z raznimi gesli o »enakosti«; ki prevedena v ekonomski jezik ne pomenijo nič drugega, kot jemati tistemu, ki bolje dela in dajeji onemu, ki dela slabše ali pa celo škodo. Take vrste enakost je seveda vse prej kot gibalno družbenemu razvoju – še najmanj pa v socialistični samoupravni družbi.

Vendar smo se in se bomo odločno zavzemali za spoštovanje načela solidarnosti, za človeško in socialistično pomoč vselej in povsod, kjer je to potrebno in nujno, kar smo tudi že nešteto krat dokazali.

Breme stabilizacije nikakor ni lahko, toda nekoliko lažje bo, če bo pošteno razporejeno na vso družbo, na vse njene sloje, saj ne more biti le obveznost in odgovornost delavskega razreda. Zato pripravljamo tudi več predpisov na ravni federacije in posameznih republik, toda hkrati bi jih morali bolj odgovorno sprejemati tudi v občinah, krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela, predvsem pa z neposrednim sodelovanjem in neposrednimi interesi delovnih ljudi in občanov.

Tovarišice in tovariši!

Sedanji družbeni trenutek nas resnično sili, da posvečamo gospodarski stabilizaciji največjo pozornost. Toda hkrati moramo vedeti, da stabilizacije ne smemo utesnjevati zgolj v okviru neposredne proizvodnje. Med našimi delovnimi ljudmi se vse bolj utrjuje spoznanje o vplivu znanosti, izobraževanja in vzgoje ter kulture na produktivnost dela, predvsem pa na kvaliteto. To so področja, ki jim tudi zveza komunistov Slovenije namenja veliko pozornost. Zato moramo odločno zavrniti vse tiste, ki govorijo, da je škoda zapravljati čas za takšna vprašanja, ko imamo toliko gospodarskih problemov. Toda investicije v znanost in izobraževanje zagotavljajo znanje, vzgojo mladih in najširšo kulturo. To so naložbe v zavest naših ljudi, v njihovo moralo, kar vse odpira perspektivo lepšemu, humanejšemu in človeka vrednemu življenju naše celotne družbe.

Morda bi se morali mnogo bolj odgovorno vprašati, če na

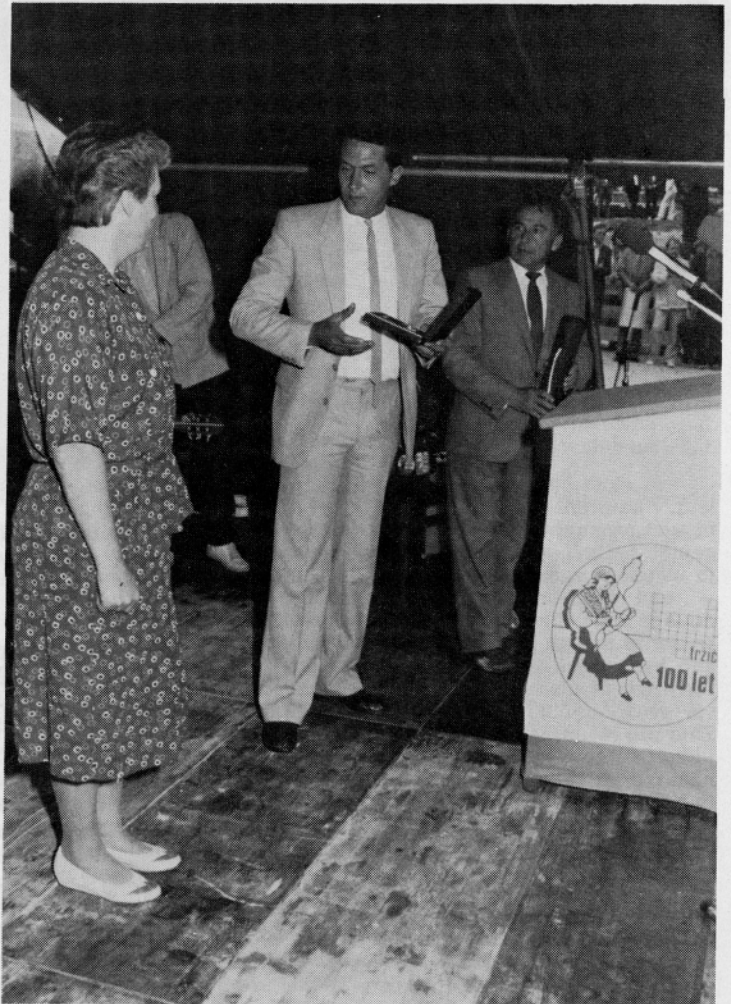
naše sedanje zaplete in težave ne vpliva tudi dejstvo, da se načela in vrednote našega socialističnega samoupravnega sistema vendarle še preveč srečujejo z nižjo kulturno zavestjo v vsakodnevnem življenju, in predvsem z vsemi tistimi, ki vidijo edini cilj svojega življenja v gmotnih koristih. Zato ostaja spopad z vulgarnim pojmovanjem materializma in s potrošniško miselnostjo še vedno naloga vseh subjektivnih sil, tako zveze komunistov, socialistične zveze, zveze sindikatov – socialistične mladine in zveze borcev. Ob novih kadrovskih rešitvah, ki so pred nami, bomo morali v vse vodilne in vodstvene sestave kadrovati le takšne ljudi, ki so se pripravljene spoprijeti s težavami, vidijo pot naprej, ki imajo dovolj strokovnega znanja in dovolj kulturne, človeške širine. Bistvo socialističnega samoupravljanja je v zagotavljanju resnično dobrih medčloveških in kulturnih odnosov v najboljšem pomenu te besede, pa naj gre za delo, za politiko, za prosti čas ali karkoli drugega. Na izročilu, na temeljih naše revolucije, ki je bila visoko kulturno in moralno dejanje – mora stabilizacija prerasti v splošno ljudsko gibanje, v katerem imamo vsi in vsakdo posebej posebno odgovornost v skladu s svojimi pravicami in dolžnostmi.

Tovarišice in tovariši!

Ne nazdravljam vam le za stoletnico, čeprav je tudi to pomemben in lep jubilej. Čestitam vam za vse, kar ste doslej naredili,

posebej pa za to, da ste znali dopolniti in razviti dosežke starejših generacij in mladim utreti in pokazati lepšo, človeka dostojnejšo pot v prihodnost. Želim vam, da bi vas tudi pri nadaljnjem delu, ob teh spoznanjih, nenehno spremljali taki uspehi, kot so vas doslej.

Po govoru tov. Dolanca je predsednik skupščine občine Tržič tov. Janez Piškur izročil visoko državno odlikovanje »Red dela z rdečo zastavo« s katerim je predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije odlikovalo BPT ob stoletnici obstoja in za posebne zasluge in uspehe pri delu, pomembne za gospodarski napredek države. V imenu kolektiva ga je prevzela delavka iz TOZD Tkalnica tov. Marija Ahačič.

Predsednik SO Tržič je na slovesnosti izročil visoko državno odlikovanje RED DELA Z RDEČO ZASTAVO delavki TOZD Tkalnica Mariji Ahačič

Zbranim članom kolektiva, upokojencem in gostom je nato spregovoril direktor DO tov. Josip Eržen, ki je dejal:

Spoštovani gostje, upokojenci in upokojenci, delavke in delavci BPT, občani Trziča!

Naša delovna organizacija praznuje visok jubilej. Sto let mineva, odkar so domače kolovrate in statve zamenjali prvi mehanski stroji. Še pomembnejše pa je, da se je prav z nastankom BPT v Trziču začel kaliti delavski razred, ki se je preizkusil v stankah in ognju revolucije.

Trzič z okolico ima večstoletno hišno tekstilno izročilo in sloves njegovih tkanin je že davno segal daleč čez meje. Šele tehnična revolucija je v drugi polovici preteklega stoletja izrinila po domovih tkano blago in napravila prostor prihajajoči tekstilni industriji.

Tuji kapital je začel iskati ugodna tla za gradnjo novih tovarn. Predarlskim in tržaškim denarnim mogotcem ni bilo težko izračunati, da bodo naravne danosti in pridne delovne roke prav v Trziču kmalu prinesle presežno vrednost.

Lahko so tuji lastniki računali s slovensko pridnostjo, ušeli pa so se v nečem drugem. Podcenjevali so delavsko razredno pripadnost.

Kdo bi lahko pričakoval, da se bodo že nekaj let po zgraditvi tovarne ustavili stroji zaradi upora delavk. Štrajk 110 trziških predic in tkalk v letu 1892 je prva slovenska tekstilna stavka sploh. Tudi stavka leta 1921 je dosegla svoje cilje, še pomembnejša pa je bila solidarnost s slovenskimi tekstilci v letu 1936. Ni nam znan podoben primer, da bi stavkali delavci pod okupatorjevim nasiljem. 25. junija 1941 so delavci na pobudo Tončke Mokorelove prekinili delo in se zbrali v previjalnici.

Toda vrnimo se k začetkom! Pred 100 leti je v BPT steklo 500 vreten in 160 statev. Podjetni lastniki so kmalu prešli na lastno energijo (prvo vodno elektrarno so zgradili leta 1904) in pripeljali v Trzič železnico (1908).

Preja in blago sta hitro zaslovela in potovala na Dunaj, v Dalmacijo, Bosno ter po širšem Balkanu, prek tržaškega pristanišča pa tudi v države vzhodnega Sredozemlja.

Čeprav so nove meje po končani prvi vojni odrezale BPT od surovinske in finančne baze ter številnih tržišč, je podjetje naglo raslo. V predilnici se je sukalo že 20.000 vreten, v tkalnici udarjalo 600 statev. Postavili so tretji obrat - oplemenitilnico in zgradili še dve hidrocentrali.

Leta gospodarske krize je preživljalo delavstvo s skrajšanim delovnim časom.

Ob okupaciji 1941 je nacistična oblast vključila BPT v nemški proizvodni sistem. Ker okupator ni mogel priskrbeti dovolj surovin, je pričela proizvodnja nazadovati. Nemci so sicer dodeljevali umetna vlakna, vendar to ni zadostovalo za zmogljivost tovarne. Zato je nova oblast že v prvih mesecih okupacije odpustila in usmerila v druga nemška podjetja veliko delavk in delavcev, nekatere pa izselila.

Veliko delavcev se je odzvalo klicu osvobodilnega gibanja in odšlo v partizane. Ko so minerji Kokrškega odreda uničili generatorje v centralah na Mošeniku, so skoraj v celoti prekinili vir pogojske energije. To je dobesedno razpolovilo število proizvodnih delavcev v BPT.

Iz gozdov in taborišč se ni vrnilo 50 nekdanjih delavcev BPT. Po osvoboditvi se je BPT vključila v državni petletni plan in dosegla v dobi udarnišтва, racionalizatorstva in novatorstva zavidljive delovne rezultate.

Zgodovinski dan za BPT je 3. september 1950, ko so delavci z izvolitvijo prvega delavskega sveta prevzeli tovarno v upravljanje. Petdeseta leta pomenijo ne le veliko skrb za posodabljanje strojne opreme, ampak tudi posebno pozornost družbenemu standardu delovnega človeka. Zgrajena je bila vrsta stanovanjskih blokov, ustanovljen obrat družbene prehrane in obratna ambulanta, v Poreču pa urejen počitniški dom.

V naslednjem desetletju so bili kljub večletni krizi tekstilne industrije v BPT napravljeni še večji koraki.

Za BPT pomenijo šestdeseta leta obdobje temeljite prenove predvojnega strojnega parka in osvajanja novih tehnologij. V letu 1962 je bila končana prva etapa preureditve predilnice, vzporedno je že rasel novi objekt tkalnice, kamor so namesto mehanskih statev prihajale avtomatske. Gospodarski in humani razlogi so narekovali ustanovitev novega obrata za izdelavo posteljnine. (1964) Nova tehnologija brezvretenskega predenja je pomenila v letu 1968 revolucionarno novost. Ti češki turbinski predilniki (BD 200) so prišli v Jugoslaviji najprej v BPT.

Tudi tretji obrat v tej proizvodni verigi (oplemenitilnica) je doživel enkratne spremembe proti koncu šestdesetih in v začetku sedemdesetih let. Zdaj so se šele dokončno poslovile še predvojne naprave, ki so jih zamenjale najsoodobnejše.

Učinki vlaganj so se v vseh obratih kmalu pokazali. Kljub skrajšanemu tedniku z 48 na 42 ur in postopnem ukinjanju nočnega dela žensk in mladine je BPT vrsto let dosegala visoke proizvodne rezultate.

To pa so tudi že leta, ko naravni prirastek ni mogel več slediti potrebam po delovni sili niti v toliki meri, da bi zapolnil vsaj naravni odliv. Čeprav so novi produktivnejši stroji sprostili velik del delovnih mest, je bil padec števila delavcev iz leta v leto večji. Od 1.578 v letu 1960 je bilo zaposlenih deset let kasneje le še 1.320. Morda še bolj ilustrativen podatek: v petdesetih letih so zaposleni v BPT predstavljali 39 % vseh trziških delavcev v gospodarstvu, dvajset let kasneje

pa niso več dosegli ene petine. Ker je začel konfekcijski obrat delati velike razvojne korake, je bilo treba poiskati delovno silo tam, kjer je še bila. Odprt je bil obrat na Hribu v Loškem potoku na Dolenjskem (1972). Kakšen skok je napravila prav ta dejavnost BPT, nas prepriča podatek, da so od nekaj stotisoč kvadratnih metrov posteljnega perila na leto prišli v desetletju na 9 milijonov m².

Če so bila šestdeseta leta pomembna za premagovanje tehnološke zaostalosti, so bila sedemdeseta za utrditev organizacije in nadaljnji razvoj samoupravljanja. Že v letu 1961 je bilo na predlog sindikata deloma prenešeno odločanje navzdol, ko so ustanovili obratne delavske svete, 1964 je bil sprejet prvi statut podjetja, ki je zamenjal nekdanja pravila. V začetku sedemdesetih let smo začeli dograjevati ustavo in tzv. delavski amandmaji so privedli do nove ustave in zakona o združenem delu, v neposredni samoupravni praksi pa do oblikovanja temeljnih in drugih organizacij združenega dela. V BPT smo 1976 ustanovili štiri TOZD-e, medtem ko so se delavci vzdrževalnih obratov povezali s strokovnimi službami v delovno skupnost skupnih služb. Tako reorganizirana je BPT začela poslovati s 1. januarjem 1977.

Vseskozi so pomembno vlogo odigravale družbenopolitične organizacije (zveza komunistov, sindikat in zveza mladine). Tudi same so spreminjale oblike organiziranosti, da bi bilo njihovo delo bolj učinkovito. Ob pomembnejših vprašanjih so se sestajale kot skupna politična fronta. Za uspešno delo je sindikalna organizacija BPT prejela zlati znak sindikatov Slovenije, in to prav med prvimi (1974).

Razgibano je tudi delo Industrijskega gasilskega društva, ki je lani praznovalo že 90-letnico, in Društva inženirjev in tehnikov tekstilcev (od 1956), ki se loteva predvsem strokovnih vprašanj proizvodnje in izobraževanja svojega članstva. Uspešno deluje tudi Društvo Tekstilnih mojstrov.

Za BPT je značilno, da si je že zdavnaj ustvarila trg na celot-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Na slavnostnem delu proslave je govoril tudi direktor DO dipl. oec. Josip Eržen

Zlatih 100 let BPT

*Sto let že Voje stojijo,
sto let že v tovarni tej
stroji brnijo*

*Sto let se že v Vojah predeluje bombaž,
sto let to vsakdanji kruh je naš
Iz spredenih nitk se dela že platno sto let,
dobro blago se hvali sto let že po širnem svet!*

*Minila v stoletju so leta različna,
slaba in težka pa tudi svetla in mična.
Spremenilo in prenovilo se je mnogo stvari,
da BPT danes ob 100 letnici svetlo živi!*

*Na njeni posteljnini rodil nov se je svet,
ki danes tu z nami praznuje sto let,
saj sto let že naše Voje stojijo,
sto let že v tovarni tej stroji brnijo.
Sto let se vije iz nje platnena cesta
v širni svet;*

na izdelkih teh pa piše slavnostna zlata

BPT – 100 let!

Janez Slapar

(Nadaljevanje s 7. strani)

nem jugoslovanskem ozemlju. Svoja predstavništva ima v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Skopju in Sarajevu. Vse bolj prodira s konfekcijo, za široko porabo je prodajo metrskega blaga zadnja leta sploh ustavila. Metraža gre le še v reprodukcijske delovne organizacije in izvoz.

Izvoz smo začeli povečevati že v začetku šestdesetih let, ko je država vse bolj zahtevala pokrivanje uvoženih surovin z devizami. Regionalno se je ta večkrat selil, vendar smo levji delež prodali v zahodnoevropskih državah. Prvič smo dosegli milijon dolarjev v letu 1964, dva milijona 1969 in tri milijone 1981.

Kljub velikim investicijskim naporom se knjigovodska, še bolj pa tehnološka odpisanost strojne opreme spet nevarno bliža rdeči črti. Z ekološkega vidika je pomembna zlasti nova čistilna naprava za nevtralizacijo tehnoloških odpadnih vod celotne BPT. Višja kakovost in stopnja dodelave pa nas usmerjata v bližnja vlaganja v predilnico, tkalnico, oplemenitilnico in konfekcijo.

Menjava delavstva je še vedno precejšnja, toda zadnja štiri leta so prvo obdobje po letu 1948, ko število ni upadlo in kaže celo rahel vzpon. Ob vstopu v leto 1985 je združevalo delo v BPT 1211 delavcev. Eden od vzrokov za 6 do 11 % letno (subjektivno) zapuščanje dela tiči nedvomno v splošnem položaju in celo družbenem statusu tekstilne industrije, ki so je širši družbeni razvojni načrti odpravili na stranski tir. To se je odražalo tudi v dohodku in neposredno v osebnih prejemkih delavcev, ki poprečno gospodarstva kljub nočnemu in nadurnemu delu niso nikoli ujeli.

Dolgoročne in srednjeročne smernice razvoja BPT so dokaj realistične, čeprav pri tehnološki rasti precej agresivne. To je tudi edina možna pot v razvito gospodarstvo.

Na pragu v novo stoletje smo zato pred velikimi nalogami: ob popolni posodobitvi strojnega parka, z vnosom najsodobnejše tehnologije ter delno spremenjenim programom moramo doseči kakovostni vrh.

Ob koncu se iskreno zahvaljujem vam vsem, delavkam in delavcem, upokojenkam in upokojenjem BPT, ki ste vtkali svoje delo v to, kar danes imamo. Visoko priznanje, ki ga je delovna organizacija ob njeni 100-letnici podelilo predsedstvo SFRJ — red dela z rdečo zastavo —, je odlikovanje za minulo delo nam vsem, obenem pa velika vzpodbuda za naprej.

Med govorom direktorja sta delegaciji družbenopolitičnih organizacij BPT položili venca k spomeniku NOB in spominski plošči revolucionarke in borke za delavske pravice Tončke Mokrelove.

Govoru direktorja je sledila podelitev priznanj poslovnim partnerjem za uspešno sodelovanje in za prispevek k razvoju in ugledu delovne organizacije: Priznanja so prejeli:

Ob 100-letnici je DO prejela priznanje Medobčinske gospodarske zbornice.

Citraši so nastopili na vseh prireditvah v okviru praznovanja jubileja

V kulturnem programu je sodelovala tudi folklorna skupina »Karanke«

MILAN BLAGOJEVIČ SO-
UR Hemijska industrija RO
Hemija, LUČANI

SOUR PIK TAKOVO RO
»PROLETER«, GORNJI MI-
LANOVAC

Tekstilna tovarna ZVEZ-
DA, Kranj

SREDNJA TEKSTILNA IN
OBUTVENA ŠOLA, KRANJ

FNT VTOZD TEKSTILNE
TEHNOLOGIJE, LJUBLJA-
NA

Tekstilna industrija TEK-
STINA, AJDOVŠČINA

KEMIJSKA INDUSTRIJA
KAMNIK, KAMNIK

PAZINKA OOUR TEK-
STIL, PAZIN

TEKSTILNA TOVARNA,
SENOŽEČE

ČAKOVAČKA TEKSTIL-
NA INDUSTRIJA ČATEKS,
ČAKOVEC

SLUŽBA DRUŽBENEGA
KNJIGOVODSTVA, ekspozi-
tura TRŽIČ, TRŽIČ

SLUŽBA DRUŽBENEGA
KNJIGOVODSTVA, KRANJ
JUGOBANKA, LJUBLJA-
NA

LJUBLJANSKA BANKA
KRANJ, poslovna enota TR-
ŽIČ, TRŽIČ

JUGOTEKSTIL IMPEX,
LJUBLJANA

POSLOVNA ZAJEDNICA
PAMUČARSKJE INDUSTRI-
JE JUGOSLAVIJE, BEO-
GRAD

SAVEZNA DIREKCIJA ZA
ROBNE REZERVE, BEO-
GRAD

POSLOVNA SKUPNOST
TEKSTILNE INDUSTRIJE
SLOVENIJE, LJUBLJANA

SPLOŠNO ZDRUŽENJE
TEKSTILNE INDUSTRIJE,
LJUBLJANA

UNITEX, LJUBLJANA
KARTONAŽNA TOVAR-
NA TOZD LEPENKA, TRŽIČ
SAVA SOZD SAVA DO In-
dustrija gumenih, kemičnih
in usnjarskih izdelkov,
KRANJ

OOZ Tekstilna industrija
VETES, TITOV VELES

OPŠTE UDRUŽENJE TEK-
STILNE I ODEVNE INDU-
STRIJE JUGOSLAVIJE, BE-
OGRAD

GORENJSKI SEJEM
KRANJ, KRANJ

GOZDNO GOSPODAR-
STVO KRANJ TOZD GOZ-
DARSTVO, TRŽIČ

ZDRAVSTVENI DOM, TR-
ŽIČ

IMOS SPLOŠNO GRAD-
BENO PODJETJE, TRŽIČ

OSNOVNA ŠOLA HERO-
JA BRAČIČA, TRŽIČ

OSNOVNA ŠOLA HERO-
JA GRAJZERJA, TRŽIČ

OSNOVNA ŠOLA KOKR-
ŠKEGA ODREDA, KRIŽE

TOVARNA OBUTVE PE-
KO, TRŽIČ

RADIO, TRŽIČ

OBRTNO PODJETJE, TR-
ŽIČ

TIKO, TRŽIČ

Priznanji sta prejela tudi nekdanja direktorja BPT Franc Žitnik in Anton Recer

Poleg poslovnih partnerjev so priznanja prejeli še: Občinska skupščina, Občinski sindikalni svet, Občinski komite ZKS; Občinska konferenca SZDL; Občinska konferenca ZSMS in Svet krajevne skupnosti Tržič—center.

Ob priložnosti proslave je tudi delovna organizacija prejela priznanja in sicer od: Medobčinske gospodarske zbornice, Tekstilne tovarne Senožeče, Krajevne skupnosti

Senožeče, DO Milan Blagojevič Lučani, DO Proleter Gornji Milanovac in Jugotekstila iz Ljubljane.

Govorom gostov in podelitvi priznanj kolektivu BPT je sledil bogat kulturni program v katerem so nastopili pevci, recitatorji, citraši in folklorna skupina Karavanke.

Po končanem uradnem delu je bil na programu enourni koncert ansambla bratov Avsenik, nakar se je pričelo

Rudolf Prešeren, upokojenec BPT je tudi prejel zaslužen priznanje

Janez Slapar-Temšak je v kulturnem programu ob priložnosti slavnostne seje DS DO sodeloval z recitacijo lastne pesmi

Moški pevski zbor BPT je uspešno nastopil v okviru prireditev ob praznovanju visokega jubileja

družabno srečanje s plesom, ki je zaradi ponovnega dežja trajal le kratek čas. Na srečo je bil za primer dežja na parkirnem prostoru postavljen ogromen šotor, ki je v mnogočem pripomogel, da je bil zabavni del praznovanja sploh izvedljiv.

Za prehrano in pijačo na zabaviščnem prostoru so do-

bro poskrbeli naši in mestni gasilci, Združenje šoferjev in avtomehaničnikov Tržič ter Boris Šter.

Lahko rečemo, da so vse prireditve, posebno pa še proslava izredno dobro uspela, le vreme nam ni bilo naklonjeno in to prav na zaključni prireditvi.

Učenci tržiških osnovnih šol ob 100-letnici BPT

V okviru praznovanja visokega jubileja je bila v programu tudi akcija vključitve učencev 7. in 8. razredov tržiških šol v eno izmed oblik dejavnosti – literarno ali likovno. Po predhodnem dogovoru so učenci pisali o BPT ali pa narisali kak stroj v proizvodnji.

Kar precej literarnih in likovnih del je prejela posebna komisija, ki se je odločila za najboljše tri po posameznih šolah. Med literarnimi deli so bili najboljši:
OŠ heroja Bračiča

1. Medaljo za delo – avtor Peter Fajfar
2. Povedali so nam – avtor Nataša Bodlaj
3. Ogleдали smo si tovarno – avtor Andreja Blažič

OŠ heroja Grajzerja

1. Zapri oči in se pokrij, v posteljnini tržiški se v sanje zavij – avtor Mitja Slapar
2. Tečejo, tečejo nitke – avtor Natalija Kadivnik
3. Visok jubilej BPT – avtor Irena Mrak

OŠ »Kokrški odred« Križe

1. BPT – 100 let – avtor Alojz Gradišar
2. »Le predi, dekle predi« – avtor Katja Meglič
3. »Tečejo, tečejo nitke« – avtor Metka Koder

Med likovnimi deli so nagrade prejeli: iz OŠ heroja Bračiča – Tomaž Koder, Barbara Kern, Katja Razinger in Ramiza Hamzić; iz OŠ heroja Grajzerja – Tinka Mirt, Ditka Kosmač, Zinka Nuhanovič, Irena Dolžan in Alenka Perkman; iz OŠ »Kokrški odred« Križe pa je nagrado prejela Janja Knific.

Odločili smo se, da bomo nagrajena literarna in likovna dela objavili v našem glasilu in tokrat objavljamo tri najboljša literarna in tri likovna dela.

ZAPRI OČI IN SE POKRIJ, V POSTELJNINI TRŽIŠKI SE V SANJE ZAVIJ

Dobil sem novo posteljo. No, bil je že skrajni čas, kajti stara postelja je stala samo še zato, ker ni vedela, kako naj se podre; ali naj bi ji popokale noge ali stranice ali pa kar oboje naenkrat. Mogoče bi zaradi njene neodločnosti stala še nekaj mesecev, ampak prej ali slej bi zgrmela. Sicer pa se mi njememu stanju po vsem tem, kar sem počel z njo, ne bi bilo treba čuditi. Seveda, k novi postelji spada tudi nova posteljnina. In ker sem Tržičan, prisegam na vse, kar je tržiškega, zato sem kupil posteljnino BPT.

Posteljo sem preizkusil takoj, ko sem jo dobil, z dvema skokoma – prvi je bil z no-

čne omarice z obratom na hrbet, sledil pa je levji skok od tal s pristankom na nogah. Postelja je testiranje prenesla, preizkusiti je bilo treba še posteljnino, toda sklenil sem da počakam noč. Ta večer sem šel spat cele pol ure prej. Vsi so se čudili in mislili, da je z mano nekaj narobe, da sem zbolel ali kaj takega. Navajeni so bili namreč, da so me na silo spravljali v posteljo. Svoj postopek so morali začeti že ob osmih, da so me opolnoči končno spravili v posteljo. Zjutraj so se začele druge težave. Treba me je bilo vleči iz postelje že ob petih zjutraj, da nisem zamudil več kot uro pouka. No, običajno so bili tako zagnani, da sem v šolo prispel do zvonjenja. Tokrat torej ni bilo tako. Šlo je za testiranje posteljnine.

Pokril sem se, se zavil, zaprl oči in tisto noč jih nisem več odprl. Sanjal sem, kako spim med dišečimi rožami, sredi travnika, kjer se razposajeno igrajo pisani metulji in kjer se srnice »bambi« podijo za sončnimi žarki. Ko sem se zjutraj zbudil, sem bil spočit kot še nikoli. Ko je v sobo vstopila mama, da bi me zbudila, je kar debelo pogledala, ko sem že pripravljaj torbo. Tega jutra sem si v šoli prislužil dve petici hkrati. Seveda sem svečano ugotovil, da je za vse najbolj zaslužna posteljnina. Sicer pa to ni prav nič čudnega, saj je tržiška.

Zapri oči in se pokrij, v posteljnini tržiški se v sanje zavij.

In ko boš zjutraj vstal, boš zopet čil in zdrav, in ne da bi se bal, lahko boš dnevu roko dal.

Mitja Slapar, 8. b

MEDALJA ZA DELO

Moja babica je upokojenka že 22 let. 34 let je bila zaposlena v BPT. Delati je začela leta 1927, ko je bila stara 14 let. Večkrat se pogovarjava, kako je bilo takrat v tovarni. V tovarno je morala z Brezij peš, ne glede na to, kakšno je bilo vreme. Tisti teden, ko je delala ponoči, je šla ob 9. uri zvečer od doma. Zjutraj ob 6. uri pa je zopet utrujena pesačila domov. Tako je delala 32 let. Potem pa

je začel voziti avtobus tudi delavce z Brezij.

V začetku je bila predica v predilnici. Po vojni pa je bila vodnica, tudi v predilnici. Skupaj s petimi delavkami je delala na 16 strojih. Takrat so delavci v BPT delali velikokrat tudi ob nedeljah. Tekstilne delavke iz različnih tovarn so tekmovala med seboj, katere bodo več naredile. Babica je bila na takem tekmovanju v Škofji Loki. Ker je bila pridna, je leta 1951 dobila medaljo dela, čez 10 let pa še eno. Na eni strani medalje je upodobljen lik delavca in delavke, ki imata v roki nagelj. Nad njima pa sta srp in kladivo. Na drugi strani pa je okrašen napis: medalja dela.

Večkrat grem k njej, odprem rdeči škatlici in gledam medalji. Ona pa mi vedno pove kaj novega.

Peter Fajfar 6. r.

BPT – 100 LET

Letos proslavlja BPT Tržič 100-letnico delovanja.

Sto let v človekovem življenju je spoštljivo dolga doba. Srečen je, komur jo je dano preživeti. Ko se oziramo danes nazaj na pot, ki jo je v stoletju prehodil tržiški tekstilni delavec, ne moremo mimo dolgih, strmih klancev, ki jih je prepešačil za uboge krajcarje. Trdo delo, nizki zaslužki v stari Jugoslaviji so tekstilne delavce pritegnili v prvo vrsto borcev za pravice proletariata. Že leta 1892 je v tržiški predilnici prišlo do stavke.

Prehrojena pot tržiške tekstilne industrije ni bila lahka. Srečevala se je, kot vse tekstilne tovarne z vrsto problemov. Pa vendar je uspešno rešila vprašanje zaposlenosti tržiškega prebivalstva; skrbi za izobraževanje delavcev, rešuje vprašanje družbenega standarda, stanovanjskega vprašanja itd.

Delo v BPT se iz leta v leto spreminja. Uvedli so novo tehnologijo, zaposlili vrsto tekstilnih strokovnjakov, v proizvodnji zasledujejo potrebe domačega in tujega trga. Vse več dela prevzema avtomatika, ki je ne uravnava več zgarani prsti nekvalificiranih delavk. Visoke naložbe terjajo veliko znanja. V proizvodnji zaposlujejo vse več inženirjev in tehnikov. Delovna storilnost ni več odvisna od tekstilnega tlačana in njegove pridnosti, marveč od brezhibnega delovanja strojev.

V BPT se zavedajo, da poslovni uspeh morajo zagotoviti le moderni izdelki po konkurenčni ceni. Zavedajo se, da je v tem njihova prihodnost.

Zavedajo pa se tudi, da se je ob stoletnici treba s hvaležnostjo spomniti na tisoče delavcev in delavk iz tržiškega okoliša, katerih življenje in delo se je odvijalo v BPT in ki so v najtežjih letih ob pisku »fabriške« piščali hiteli na »siht« in katerih delo je trajalo 12 ur in več na dan.

BPT Tržič se ob svoji 100-letnici dejansko lahko pohvali z izrednimi proizvodnimi dosežki. Zaveda se, da je danes nujno prisluhniti zahtevam tržišča, svetovnim dosežkom in novostim tekstilne industrije. Zaveda se, da le sodobna proizvodnja, domislice, pamet in izvirnost osvoji tržišče, ne pa samo skupek žuljev pridnih rok.

Ob 100-letnici jim želimo mnogo delovnih uspehov.

Lojze Gradišar 7. a.

BPT sto let slavi

Kdo Tržiča ne pozna mesta s hribi odetega? Tu se človek je rodil bister, zdrav in trdoživ.

Tukaj rod marljiv živi, ki gorenjske je krvi; v tej dolini je doma slabe volje ne pozna.

Sonce rano zjutraj seva z delom nov se dan rojeva. Delavci na »siht« hitijo, stroji noč in dan brnijo.

So veljaki prišli tod in spoznali kleni rod pa ob cesti med vode brz tovarno si zgrade.

In moške se odločili hrib ter vodo ukrotili. Tam postavili centrale, ki elektriko so dale.

Končno je napačil dan vsem težko pričakovan, ko pognale prve statve mlade Micke, Francke, Katre.

Z Dupelj, Križev in Gorič peš hodili so v Tržič, v tovaro platna »VOJE« na težavno delo svoje.

Tud Šentančani, Lomljani tej tovarni vedno vdani, iz podgorskih vseh vasi in pa Jelendolčani.

V njej življenje se prepleta, kakor nit v statve vdeta. Spretna roka, bistro oko kvalitetno tke blago.

Kolektiv ta ne miruje prede, snuje, raziskuje in tkanine BPT v širnem svetu zdaj slove.

Ves naš kraj se veseli, BPT sto let slavi, jubilej visok praznuje, z vestnim delom pogojuje.

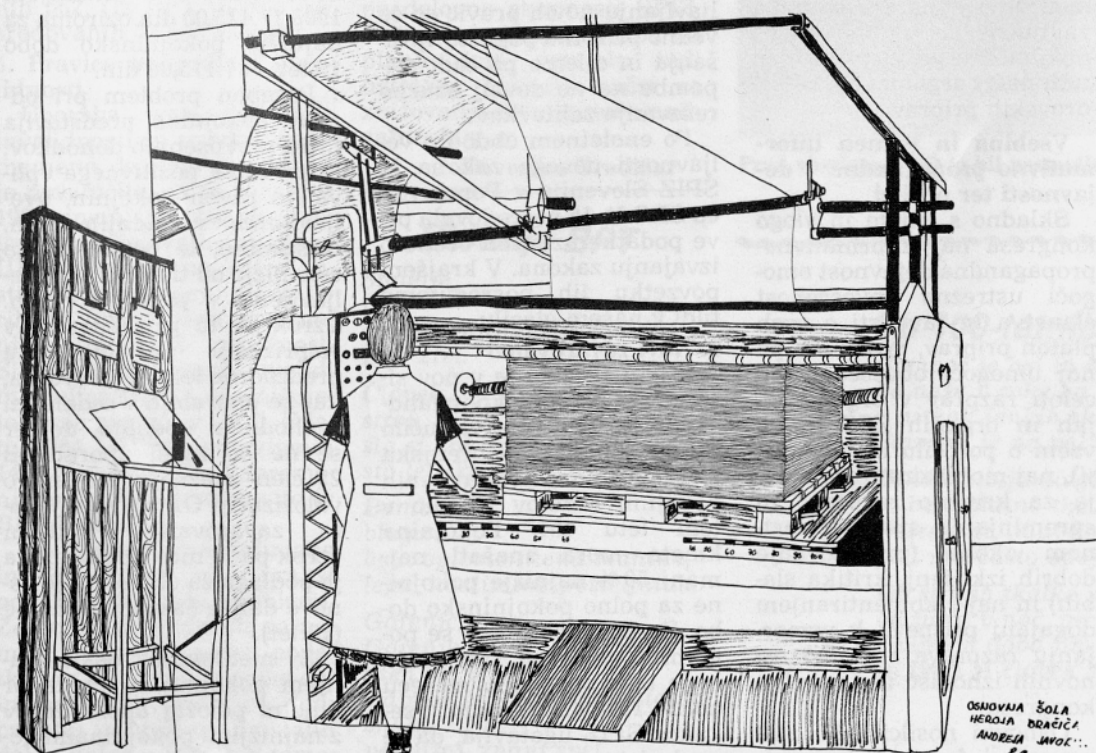
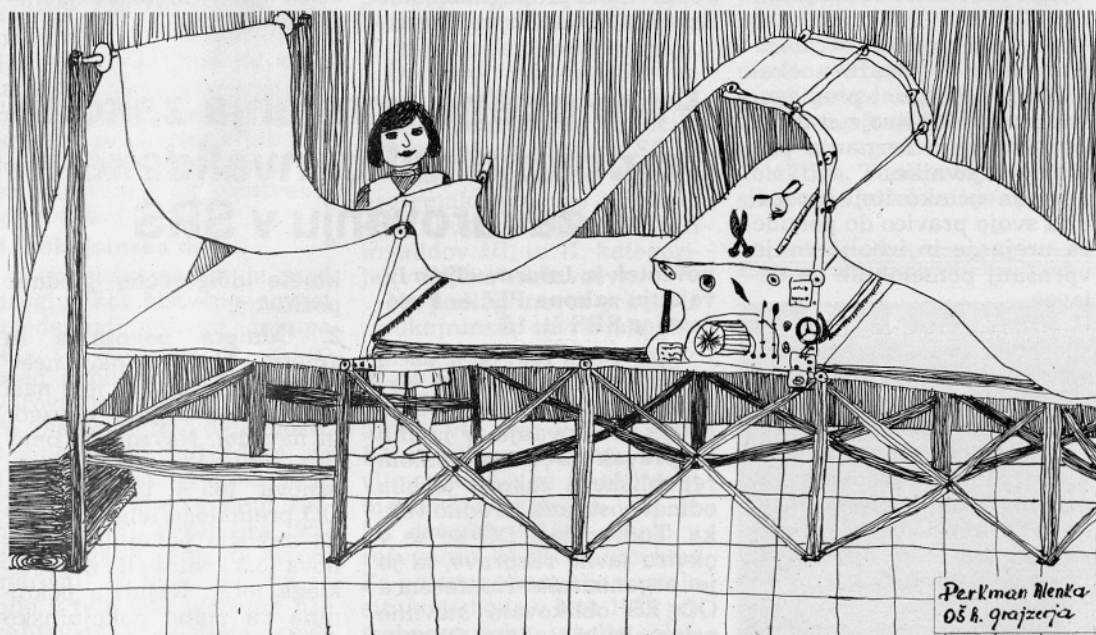
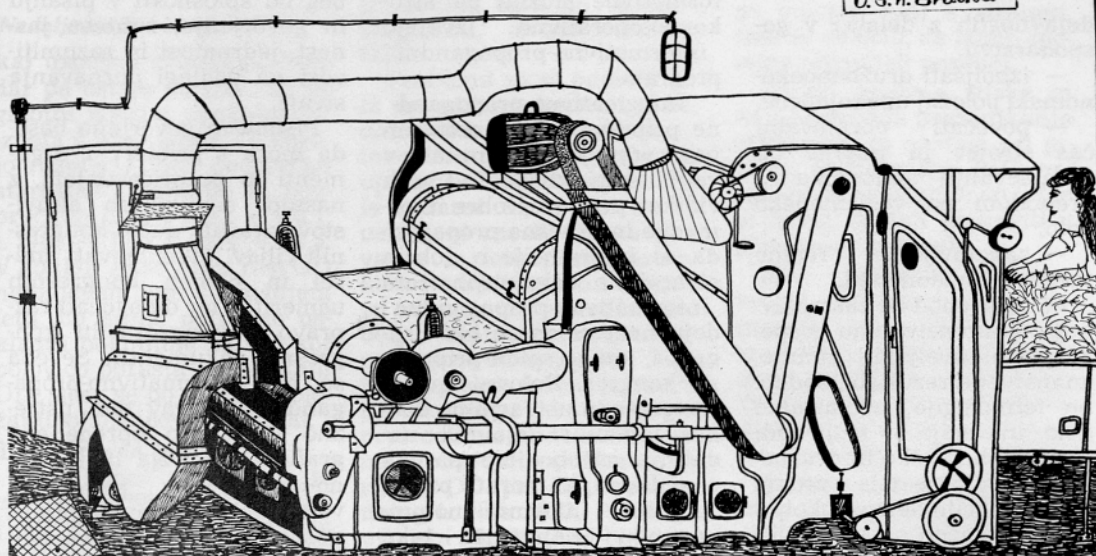
· Iz srca prav vsem priznanje, nov zagon, uspeh in znanje; misel, želja naj prepleta delo, kruh in plodna leta!

Mato Mežek

Učenci tržiških . . .

Med likovnimi deli smo izbrali tri take, ki ponazarjajo različne stroje, čeprav je med nagrajenimi tudi nekaj takih, ki prikazujejo različne vzorce

Koder Tomaž ž. a.
O. S. h. Bravca

Odmevi na izdajo knjige o stoletni zgodovini BPT

Kot veste smo za praznovanje stoletnice naše delovne organizacije dobili knjigo, ki opisuje sto let življenja in delovanja BPT. Odmevi nanjo so bili različni. Velika večina bralcev je bila z vsebino zadovoljna, nekateri pa so želeli najti v njej več osebnih spominov. To so predvsem starejši delavci in upokojenci. In prav imajo! Vsekakor bi z njihovim pripovedovanjem o tem kaj so nekdanj doživljali v tovarni napolnili še eno knjigo. Nekateri sprašujejo zakaj se nismo oglasili pri njih, ker imajo veliko zanimivih podatkov, ki jih ni v nobenih drugih dokumentih in bi jih z veseljem posredovali.

Če se spomimo nazaj, smo leta 1983, ko smo pričeli zbirati gradivo za knjigo, želeli vključiti v to akcijo starejše delavce — predvsem upokojence BPT, da bi nam pomagali. Zato smo takrat tako v Tekstilcu kot prek radia Tržič zaprosili za sodelovanje vsakega, ki bi bil pripravljen dati koristne informacije ali kako dokumentacijo (članki, zapisniki, fotografije itd.). Kot rečeno, smo želeli pritegniti predvsem upokojence, vendar je bil odziv porazen. Na uredništvo Tekstilca so se oglasili samo dve upokojenki. Tudi na domove oz. stanovanja nas razen redkih izjem niso poklicali.

Zato naj se ne jeze tisti, ki so pričakovali več osebnih spominov v prvem delu druge knjige. Pri pisanju smo tudi naglasili, da bomo dali več poudarka zadnjim 25 letom naše delovne organizacije. Zato je bil prvi del le kratek povzetek prve zgodovine o BPT, ki je bila napisana za 75-letnico tovarne. Temu smo dodali le nekatera dopolnila s socialnega in političnega področja. Cilj pisanja druge knjige je bil predvsem pokazati ekonomski, socialni in družbenopolitični razvoj naše delovne organizacije. Ker je bil obseg knji-

(Nadaljevanje na 13. strani)

Iz informacij RS ZSS

Informativno-propagandni program za XI. kongres ZSS

XI. kongres ZSS bo 21. in 22. marca 1986 v Ljubljani (Cankarjev dom). Kongres bo obravnaval tri osnovne teme:

— uresničevanje socialističnega samoupravljanja v pogojih gospodarske stabilizacije;

— človekovo ustvarjalno delo, kot pogoj nadaljnega osvobajanja dela;

— usposobljenost zveze sindikatov za aktivnost v združenem delu in skupščinskem sistemu.

Kongres bo trajal dva dni, bo izrazito delovni, udeležilo se ga bo manj delegatov in gostov kot na prejšnjih, zato naj bo v pripravah osnovni poudarek dan razpravi o osnutku dokumentov. Te bo RS ZSS sprejel in dal v razpravo septembra letos, razprava pa bo trajala do konca leta. Februarja pa naj bi RS ZSS sprejel predloge gradiv in jih posredoval delegatom in gostom.

Kongresne priprave operativno vodi odbor za pripravo kongresa, ki ima pet komisij (med drugimi tudi komisijo za informativno-propagandno dejavnost, ki bo na podlagi informativno-propagandnega programa operativno delala na informativno-propagandnem področju).

Iz take opredelitve kongresa izhaja tudi nekoliko drugačen značaj kongresnih dokumentov, predvsem resolucije. Ta bo krajša kot sicer in bo predvsem zaobsegla tri temeljne kongresne teme, druge stvari pa opredelila z vidika, koliko vplivajo oziroma so povezane z osnovnimi problemi oziroma cilji za katere si zveza sindikatov prizadeva v naslednjem obdobju. Tako bo resolucija bolj akcijski program in mobilizacijska podlaga za konkretno aktivnost v vsakem okolišju.

Osnovni poudarki oziroma opredelitve, ki naj jih zajema resolucija so:

— iskanje takšnih rešitev v samoupravljanju, ki bodo delavcem vrnille občutek in hkrati ustvarile dejanske možnosti za odločanje o bistvenih zadevah pridobivanja in delitve dohodka,

— izgrajevanje takšnega ekonomskega sistema, ki bo osebnim dohodkom vrnil njihovo ekonomsko in motivacijsko funkcijo,

— zagotoviti izenačitev družbenoekonomskega položaja delavcev v družbenih

dejavnostih z delavci v gospodarstvu,

— izboljšati družbenoekonomski položaj upokojenecv,

— povečati obratovalni čas strojev in naprav ob skrajševanju delovnika s prehodom na večizmensko delo,

— zagotavljanje realne vrednosti nadomestil,

— za prehod od ekstenzivnega k intenzivnemu gospodarjenju, uveljaviti znanje, znanstvene rezultate, sodobno tehnologijo, ustvarjalno delo, inovacije — to je tudi pot za tehnološko in družbeno osvobajanje dela oziroma humanizacijo dela in okolja,

— natančno opredeliti vlogo sindikata kot subjektivne sile,

— da ima sindikat ob vsaki pomembni družbenoekonomski rešitvi, predlogu, sporazumu itd. svoje stališče in da z njim seznanja pristojne dejavnike,

— da učinkoviteje uporablja svojo pravico do pobude za urejanje in izboljševanje vprašanj pomembnih za delavce,

— da je usposobljen in sposoben za razreševanje sporov, ki nastajajo v delovnih okoljih,

— da je sposoben odgovorno sodelovati pri sklepanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, ki zadevajo določanje materialnih pravic ali obveznosti iz dela, delitev OD, odnose med ozdi itd.

Taki osnovni predlagani usmeritvi kongresa oziroma zaključnega kongresnega dokumenta pa je prilagojen tudi načrt organizacijsko-kadrovske priprave.

Vsebina in namen informativno-propagandne dejavnosti ter nosilci

Skladno s ciljem in vlogo kongresa naj informativno-propagandna dejavnost omogoči ustrezno obveščenost članstva in javnosti o vseh platih priprav, predvsem pa naj omogoči obveščenost o celoti razprav v organizacijah in organih ZSS (predvsem o poročilu in resoluciji), naj mobilizira in spodbuja za kritično razpravo in spreminjanje stvari v lastnem okolju (prikazovanje dobrih izkušenj, kritika slabih) in naj s komentiranjem dogajanj prispeva k usmerjanju razprave z vidika osnovnih izhodišč in tematike kongresa.

Osnovni nosilci tako zasnovanih informativno-propa-

gandnih priprav naj bodo vodstva organizacij in organov ZSS na vseh ravneh. Odbori (komisije) za informiranje, organizatorji informiranja — uredništva ter informativne službe pa strokovno-operativno izvajajo informativno-propagandni program.

Informativno-propagandne priprave so del celovitih priprav na kongres in tako v veliki meri odvisne od vseh vidikov priprav. Dobre informacije in uspešna propaganda so informacije o dobrih stvareh in dogajanjih, zato informativno-propagandna dejavnost ne more biti drugačna, kot so sploh priprave na kongres. Delovni značaj kongresa in ustvarjalno delo kot temeljni dejavniki nadaljnje osvoboditve pa sta značilnosti, ki morata prevevati tudi informativno-propagandno dejavnost, tako kot predmet propagande, kot tudi metodo-način propagan-

de. Inovativnost in »delavnost« informiranja in propagande pa se kaže tako v vsebini kot v načinu pisanja in izbiri avtorjev prispevkov. Taka zasnovanost zahteva beg od splošnosti v pisanju in govorjenju, zahteva jasnost, jedrnatost in razumljivost na podlagi poznavanja stvari.

Pisana in govorjena beseda mora s primeri, z argumenti in prepričevanjem, z nastopi sindikalnih aktivistov izražati duha kongresnih ciljev, utemeljevati smisel in pomen kongresnih usmeritev ter omogočiti razpravo o kongresu in kongresnih dokumentih. Seveda so del informativno-propagandnih priprav tudi ustrezno vsebinsko opredeljena grafična obeležja in kulturno-umetniške prireditve, vendar naj osnovna pozornost velja pisani in govorjeni besedi prek sredstev javnega obveščanja.

Prve ocene izvajanja zakona o pokojninsko-invalidskem zavarovanju v SRS

povzetek iz Informacije o izvajanju zakona PIZ — Poročevalec SRS št. 16

1. januarja 1984 se je začel v SR Sloveniji izvajati nov sistem pokojninsko-invalidskega zavarovanja. V javnih razpravah pred sprejemom republiškega zakona je bila odmevnost ljudi izredno velika. Tudi v naši DO so se v okviru javne razprave, ki jo je organizirala Konferenca OO ZS oblikovale številne pripombe in stališča. Ob uveljavljanju novih pravic so še vedno prisotna pogosta vprašanja in dileme pa tudi pripombe na ne dovolj ažurno reševanje zahtevkov.

Po enoletnem obdobju veljavnosti novega zakona je SPIZ Slovenije v Poročevalcu SRS št. 16 posredovala prve podatke oziroma ocene o izvajanju zakona. V krajšem povzetku jih posredujemo tudi v našem glasilu.

1. Novi zavarovanci

V letu 1984 se je v nov sistem pokojninsko-invalidskega zavarovanja vključilo 41.849 kmetov (Gorenjska 2.479). Na novo uveljavljenih pokojnin kmetov je bilo v tem letu 464. Pokojnina kmeta mora znašati najmanj 50 % najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo. Zaradi gibanj OD se pokojnina večkrat spreminja in je tako znašala v mesecu aprilu 1985 6.903,00 din. Vsekakor SPIZ ugotavlja, da je novi sistem zavarovanja za

kmete dolgoročno gledano pozitiven.

2. Odmera pokojnine in gmotni položaj upokojenecv

Višina pokojnine je v naši republici omejena navzgor in navzdol. Navzdol jo omejuje najnižja pokojninska osnova (65 % povprečnega OD preteklega leta) navzgor pa najvišja pokojninska osnova (3,5 kratni OD iz preteklega leta). Najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo znaša s 1. januarjem 1985 17.425,00 din oziroma za najnižjo pokojninsko dobo 15 let — 7.175,00 din.

Poseben problem pri odmeri pokojnine predstavlja hitra rast osebnih dohodkov, ki pa nima pozitivnega vpliva na raven pokojnin, uveljavljenih v zadnjih letih. Nasprotno, te pokojnine so celo nižje od tistih, ki so uveljavljene v prejšnjih letih. Vzrok za to je predvsem v valorizaciji pokojnin na predzadnje leto zavarovanja, kar se uporablja v sedanjem prehodnem obdobju, dokler se ne bo začel uporabljati 25. člen zveznega zakona o valorizaciji OD na zadnje leto zavarovanja. Dodatni vzrok pa je tudi v dejstvu, da je podlaga za oblikovanje osnove daljše časovno obdobje (10 let).

Z medletnim usklajevanjem pokojnin se vsekakor gmotni položaj upokojenecv z najnižjimi pokojninami do-

(Nadaljevanje na 13. strani)

PRVE OCENE IZVAJANJA ZAKONA O POKOJNINSKO-INVALIDSKEM ZAVAROVANJU V SRS

(Nadaljevanje z 12. strani)

kaj uspešno uravnava. Vendar pa ostaja dejstvo, da se gmotni položaj upokojencev iz leta v leto slabša. To kažejo razmerja med povprečno starostno pokojnino in povprečnim OD: l. 1982 — 73,1; l. 1983 — 71,9; l. 1984 — 71,5. V kolikor se bo hitra rast OD nadaljevala tudi v letošnjem letu, bo nujno potrebno uskladiti pokojnine za več kot polovico porasta nominalnih OD, sicer se bo gmotni položaj upokojencev še slabšal.

3. Predčasna pokojnina

Predčasno pokojnino je uveljavilo 3043 upokojencev (1607 moških in 1436 žensk — v BPT 7 delavcev). Nižji znesek kot znaša najnižja pokojnina jih je prejemale 1617 — to je 53% od vseh uživalec predčasne pokojnine. Uživanci predčasne pokojnine po zakonu kljub prejemanju nižje pokojnine niso upravičeni do varstvenega dodatka.

4. Pokojninska doba

Republiški zakon je med drugim kot bistveno novost uvedel tudi možnost »dokupa let« za zavarovance, ki so pred uvedbo obveznega zavarovanja opravljali nekatere samostojne dejavnosti. Novost pa je tudi v tem, da se v zavarovalno dobo šteje čas prebit v delovnem razmerju do 31. decembra 1957 pred dopolnjenim 15 letom starosti. Iz tega naslova je bilo v tem letu vloženih 679 zahtevkov in pozitivno rešenih 562. (Iz BPT je bilo posredovanih 52 zahtevkov.)

5. Pravice na podlagi invalidnosti

Uporaba nove definicije invalidnosti in uvedba spremenjene delovne zmožnosti je povzročila, da se je v letu 1984 zmanjšalo število ugotovljenih delovnih invalidov III. kategorije na račun tistih zavarovancev, pri katerih je ugotovljena spremenjena delovna zmožnost. Slednji niso delovni invalidi in uveljavljajo in uresničujejo svoje pravice v OZD. V letu 1984 je bilo ugotovljenih 1428 zavarovancev s spremenjeno delovno zmožnostjo (v BPT 4 delavci).

Ob uporabi nove definicije invalidnosti so se v praksi pokazali določeni problemi. Za oceno invalidnosti so namreč potrebni poleg podatkov in natančnega opisa del in nalog zavarovanca tudi podatki in opisi vseh ostalih del in nalog v TOZD. S tem v zvezi pa se pojavljajo težave

pri zbiranju številnih podatkov kot tudi v vsebinskem ugotavljanju invalidnosti. Vse to povzroča dolgotrajnejši pripravljalni postopek in obilico dela ne samo v skupnosti, ampak tudi v OZD.

Problemi so se pojavili tudi pri odmeri denarnega nadomestila zavarovancem — invalidom III. kategorije. Ob uporabi 47. člena zakona se je namreč ugotovilo, da so usklajeni zneski OD zavarovanca iz leta pred nastankom invalidnosti kot osnova za odmero nadomestila tembolj nerealni, čimbolj so odmaknjeni od leta 1983. Zato je skupnost delno razrešila problematiko tako, da je pri prvi odmeri nadomestila po novem zakonu upoštevala izračun OD prejšnjih del in nalog iz leta 1983. Po daljši uporabi 47. člena se bodo zopet pojavila neskladja, zato bi kazalo uzakoniti rešitev, ki jo je nakazala skupnost.

Denarna nadomestila se od 1. 1. 1984 izplačujejo v OZD s tem, da se izplačila refundirajo iz sredstev SPIZ. Na dan 1. januarja 1985 je prejemale denarno nadomestilo skupno 23.916 delovnih invalidov III. in II. kategorije (v BPT 47 delavcev).

Na podlagi novih pravic iz pokojninsko-invalidskega zavarovanja je bilo v skupnosti v letu 1984 vloženih 161.561 zahtevkov ali za 51,5% več kot v letu 1983. Kljub večjemu obsegu opravljenega dela se je ažurnost bistveno poslabšala, saj je 31. decembra 1984 ostalo v reševanju 34.361 zahtevkov. Za postopno sanacijo nastale situacije bodo v letu 1985 potrebne posebne akcije celotne delovne skupnosti SPIZ, zato je strokovna služba ob planu dela sprejela tudi ustrezen akcijski načrt za zniževanje števila nerešenih zahtevkov.

Nevenka Gradišar

Stoletje BPT

Stoletje,
vek,
sto let trdnih delovnih dni
BPT živi.

Človek,
stroj,
sta si kot brata,
sto let skupaj garata.

Bombaž,
blago
bela oplemenitena tkanina,
lepa, kvalitetna posteljina.

Gorenjc,
Gorenjka,
vseh sto let
slavnostno predstavljata v
znaku BPT
ves širni, znani svet.

Janez Slapar

Odmevi na izdajo knjige ...

(Nadaljevanje z 11. strani)

ge omejen tudi s stranmi, smo se odločili, da bomo spomine objavljali posebej.

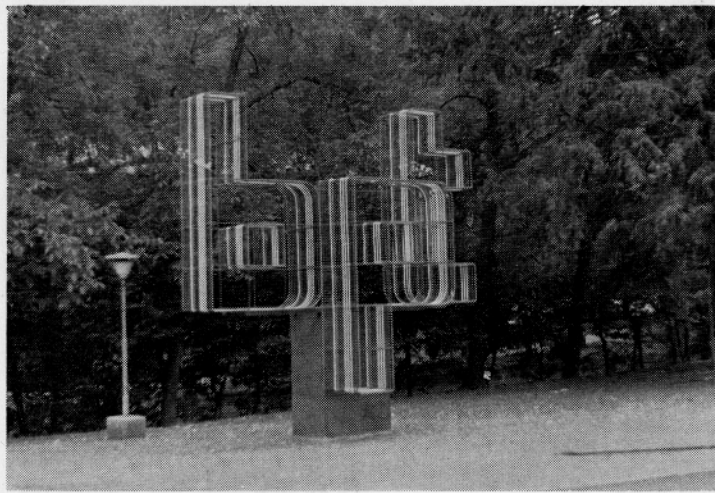
Zaradi časovne stiske in že navedenega pomanjkanja informacij so nastale pri pisanju monografije BPT nekatere pomanjkljivosti. Vse to bomo skušali popraviti v posebnem dopolnilu.

Zato ponovno prosimo bralce, da nam pri tem pomagajo in nas opozorijo na morebitne netočnosti ter o tem obvestijo uredništvo Tekstilca ali pa neposredno Janeza Furlana v splošnem oddelku BPT.

Pa še tale novost! V tekstilcu bomo odprli poseben stolpec v katerem bomo objavljali predvsem vaše osebne spomine na življenje in delo v tovarni. V to rubriko bomo pisali vse tisto kar nismo mogli povedati bodisi v prvi ali v drugi knjigi, pa je zanimivo za zgodovino našega kolektiva. Tudi za ta del prosimo za sodelovanje pred-

vsem upokojene člane BPT. Napišite ali povejte nam kaj ste doživljali sami ali skupno s sodelavci v času vaše zaposlitve v tovarni bodisi na proizvodnem, kulturnem športnem, političnem, zabavnem ali kakem drugem področju. Če ne morete priti v uredništvo ali sami neradi pišete, pa sporočite in vas bo nekdo obiskal ter zapisal vašo pripoved. Pobrskajte tudi med starimi papirji ali fotografijami. Morda boste tudi tam našli kaj primerne za objavo ali za dopolnitev dokumentacije v tekstilnem oddelku Muzeja Tržič. Objavljeni prispevki bodo tudi skromno honorirani. Tako bomo z vašo pomočjo zbrali še nove informacije, ki bi šle drugače v pozabo ter jih bodo zgodovinarji in kronisti koristno uporabili za dopolnilno izdajo zgodovinskega gradiva o BPT. Za sodelovanje se vam v naprej lepo zahvaljujemo ter računamo na vašo pomoč in dobro voljo.

Mišo Petek

Pred vhodom v DO je bil postavljen znak BPT

Ob 100-letnici BPT Tržič

Bombaž je bel in rahel kot meglica,
ko naša v roke ga dobi predica,
v nitkah tenkih skozi stroj brzi,
tkanina že na valju se vrti.

Tako stoletja dolgi čas
se belo platno tke pri nas.
Nešteto se ljudi z njim pokriva,
pod vzorčasto odejo — dete sniva.

Ob strojih tkalke pridno se zvrste
od jutra v noč, preko noči do dne,
življenja doba jim mineva tod
in kruh si človek služi iz roda v rod.

Dorca Krajeva

Nezgode

v mesecu juniju in juliju 1985

1. Begič Ivanka, zaposlena v DSSS na delih oz. nalogah »kuhanje« je predstavljala lonec s čajem. Pri tem se je z nogo zadela ob štedilnik in se opekla.

Vzrok: Naglica pri delu!

2. Truden Janez, zaposlen v DSSS — mehanična delavnica, je žagal polizdelke na strojni žagi. Nenadoma se je z levo roko preveč približal nevarnemu območju tako, da mu jo je zgrabilo in poškodovalo.

Vzrok: Nevaren način dela!

3. Valjavec Franc, zaposlen v TOZD Tkalnica je popravljal tkalski stroj. Pri odvijanju vijaka, mu je spodletel ključ, zato je z desno roko zadel ob škarje in se pri tem vrezal v mezinec.

Vzrok: Nepravilna izbira orodja!

4. Horvat Mirko, zaposlen v DSSS — elektrodelaonica šibki tok, je popravljal predilno mesto za BD 200.

Pri delu mu je spodletel izvijač in se zapičil v dlan leve roke.

Vzrok: Nevaren način dela!

5. Godnov Jože, zaposlen v DSSS, je bil na službeni poti v Poreču. Pri skladanju palet iz tovornjaka, si je poškodoval sredinec desne roke.

Vzrok: Sodelavec je prehitro spustil paletu na tla!

6. Oljačič Dragica, zaposlena v TOZD Konfekcija, si je na gasilski vaji zvilala nogo.

Vzrok: Neprevidnost!

7. Meglič Valentina, zaposlena v DSSS, je pri skladišču blaga padla in si poškodovala roko.

Vzrok: Neprevidnost!

8. Blažević Stijo, zaposlen v TOZD Oplemenitilnica, je vlekel tkanino, ki se je zataknila pod paletu. Pri tem mu je spodletelo tako, da je z roko udaril ob paletu in se poškodoval.

Vzrok: Nevaren način dela!

9. Banovič Radenko, zaposlen v TOZD Oplemenitilnica se je poškodoval pri delu na stroju za merjenje blaga.

Roko mu je potegnilo med vlečni in pritiskalni valj.

Vzrok: Pri privezovanju novega komada blaga bi moral stroj ustaviti!

10. Vidmar Stane, zaposlen v DSSS je v lesenem skladišču z viličarjem zepeljal preveč na rob nakladalne rampe in se prevrnil. Pri tem je z glavo zadel ob kovinsko streho viličarja in se poškodoval.

Vzrok: Neprevidnost!

V spomin

Hitro se odmika čas. Zacepljene so rane, a vendar jih spomin včasih tudi skeleče odpre. Trinajst let je minilo od tistega nesrečnega julijskega dne, ko nas je globoko pretresla vest o smrti sodelavca, tovariša in prijatelja Lada Halužana.

Večkrat bi se morali spomniti nanj. Njegova delavnost, vnema in skromnost naj bi bila vzor. Ob tem bi spoznali, da nobene težave niso nepremagljive, da se s trdo voljo in delavnostjo naloge lažje, hitreje in bolje opravijo. Svoje delo je podrejal koristnim delovne organizacije in skupnosti. Uresničitev svojih osebnih želja pa je odlagal iz leta v leto.

Razmeroma pozno se je odločil za vsaj delno izpolnitev svojih mladostnih sanj. Za tisto, kar ga je vsa leta privlačilo in v čemer je upal odkriti tudi tisti del svoje biti, ki ga je zavestno skrival globoko v svojem srcu. V gore se je odpravljajal z nado, da bo tam našel vse kar je pogrešal v dolini. Iskal je razumevanje, umirjenost in globje tovarštvo.

Za Akom, v prelepem kotičku Julijcev si je želel odahnuti od delovnih in študijskih naporov. Naravi se je približal z odprtim srcem. Usoda pa mu ni podala roke. Čeprav je gore občudoval, z mehкими dlanmi božal njih skalovje, pri njih iskal le droben ščepec sreče, so ga grobo zavrnilo in ugasnilo je dragoceno življenje.

Žal zanj ne moremo ničesar storiti. Morda le to, da se s spoštovanjem spomnimo Lada takšnega kot je vedno bil. In bil je nesebičen, sposoben, vendar, predvsem pa dober človek.

J. L.

In memoriam

Neizprosna smrt je zopet posegla v naše vrste. Iz naše sredine nam je iztrgala sodelavca, znanca in prijatelja **Cirila Frantarja**, mojstra v TOZD Predilnica. Njegova prežgodnja smrt nas je močno presunila, še toliko bolj, ker je do zadnjega dne opravljal skupaj z nami vsakodnevne naloge na delovnem mestu.

V BPT je prišel leta 1947 in se izučil za strojnega ključavničarja. Po odsluženju vojaškega roka je postal podmojster na prstančnih strojih. Leta 1962 je prevzel delo vršilca dolžnosti mojstra, leto dni kasneje pa je bil že mojster prstančnih strojev. To delo je uspešno opravljal do leta 1971, nakar je prevzel delo mojstra na najnovejših brezvretenskih predilnikih BD-200. Polnih 12 let je nadvse vestno opravljal to delo, toda žal je moral zaradi bolezni leta 1983 to delo opustiti ter pričeti z delom po 4 ure kot vodja vlagalnice. Čeprav je bil bolan, je tudi tu z veseljem in polno mero od-

govornosti delal tako kot smo bili pri njem vajeni.

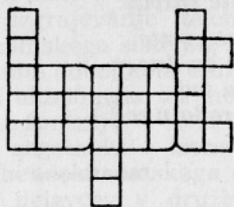
Cirila pa nismo poznali le kot dobrega sodelavca in iskrenega tovariša, poznali smo ga tudi kot samoupravljalca in športnika. V času službovanja je bil aktiven v raznih samoupravnih organih, kot športnik pa je bil odlični smučar, ki je nadvse uspešno tekmoval na Tekstiliadah in drugih smučarskih tekmovanjih. Mislili smo, da bo s svojo močno voljo premagal bolezen tako kot je premagoval svoje tekmece na belih poljanah, a je bila bolezen žal močnejša. Smrt je nenadoma prekinila njegovo življenje, delo in načrte, nam pa je za vedno vzela sodelavca katerega bomo močno pogrešali pri vsakdanjem delu.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

Sodelavci
TOZD Predilnica

»Tržiški tekstilec« — glasilo delovne organizacije BPT Tržič — Ureja uredniški odbor: Milič Večeslav, Rožič Ana, Šlibar Jožica, Krašovec Ana, Mehle Joži, Božič Rudolf, Dolžan Kristina, Mesič Brigita, Logar Anka, Lang Vili — Glavni in odgovorni urednik Furlan Janez. — Naslov uredništva: BPT Tržič 64290, telefon 50-571 int. 204. — Tisk: TK Gorenjski tisk Kranj v 2000 izvodih. — Glasilo izhaja enkrat mesečno. List dobijo člani kolektiva brezplačno. — Glasilo je po 7. točki I. odstavka 36. člena Zakona o obračunavanju proizvodov in storitev v prometu, Uradni list št. 33-72, prosto plačila prometnega davka.

Novosti na policah tržiške knjižnice

Thierry BRETON in Denis BENEICH: **SOFTWARE (MEHKA VOJNA)**

Računalniški inženir Thierry Breton in strokovnjak za ameriško književnost Denis Beneich sta skupaj napisala »računalniško shriljivko«. V naslovu je skrita angleška besedna igra med Software (računalniška oprema) in Softwar (mehka vojna). Avtorja namreč menita, da bo vojna prihodnosti »mehka«, se pravi, da si bo sta velesili bolj ali manj kruto nagajali s sabotajami v računalniških programih, ki so lahko usodne. Za zaplet zgodbe sta izbrala povsem verjetno možnost: v programsko opremo, ki jo Sovjetska zveza kupuje na Zahodu (kajti sama je na tem področju v velikem zaostanku) podtaknejo Američani softbombo, se pravi napako, ki lahko onemogoči svojetski računalniški sistem v tistem trenutku, ko se to zdi ZDA primerno. A v sovjetskem računalniškem centru napako odkrijejo, za njo pa se začne razkrivati še zlohotnejša nakana...

Janez STANOVNIK: **SVET V DOLGOVIH IN MEDNARODNI MONETARNI SKLAD**

Problematika, ki jo avtor obravnava v svojem delu je nadvse aktualna in pereča tudi za nas. V sedmih poglavjih seže v zgodovino in prikaže nastanek in razvoj Mednarodnega monetarnega sklada, njegov način dela, ki se je spričo mednarodnih ekonomskih razmer spreminjal, še posebej pa obravnava njegov odnos do dežel v razvoju; govori o strukturnih spremembah v svetovnem gospodarstvu, o krizi dolgov, o svetovni zadolženosti, bremenu dolgov in obrestnih merah... in seveda o Jugoslaviji in njenih problemih v sklopu teh vprašanj, o naši zadolženosti in stabilizaciji...

Delo je napisano z izrednim poznavanjem problematike, v zgoščeni obliki in je opremljeno s številnimi podatki.

Simota SEIDZI: **JAPONSKI VOJAK**

Simota Seidzi je pripadnik starejše generacije sodobnih japonskih pisateljev, ki je na

lastni koži občutila drugo svetovno vojno in ima osebne izkušnje z japonskim militarizmom. Roman je pisatelj napisal leta 1972 in v njem četrto stoletja po koncu vojne obnovil vzdušje in psihologijo japonskega militarističnega duha, vendar v okolju — v avstralskem ujetniškem taborišču in — ki mu je odvzelo ves blesk uspeha in moči in v katerem so se, po prenehanju trpljenja, začeli pojavljati dvomi o njegovi upravičenosti.

Zgodba se pleče od trenutka, ko trije vojaki — ostanki japonske čete, ki je štela dvesto ljudi — padejo v ujetništvu na otoku v indonezijskem arhipelagu, potem ko so se brez pomoči in okrepitve, lačni, bolni in neprivajeni razmeram v tropskem podnebju, dolgo upirali premoci avstralske vojske. V ujetništvu se začne njihove nove stiske in dvomi: po japonskem vojaškem kodeksu je ujetništvo sramota in mora vsak vojak raje umreti, kot pa se pustiti zajeti. Je torej prav, da so preživeli?

JAPONSKI VOJAK je zavzeto in prepričljivo antimilitaristično delo. Roman o vojni in proti njej.

Marie CARDINAL: **IN BESEDE SO RAZKRILE**

Glavna junakinja je ženska srednjih let in mati treh otrok. Nenadoma zboli in odpeljejo jo v bolnišnico. Toda medicina ji ne more pomagati, ker ne more odkriti vzroka njene bolezni. Tu se začne trnova pot junakinje, ki začne slutiti, da je njena bolezen le zunanje znamenje nečesa globljega, kar se skriva v njeni duševnosti. Začne se soočenje s samo seboj. Kruto in odločno iskanje resnice, luščenje ene plasti za drugo...

Doslej je morala živeti, kakor so hoteli drugi: mati, mož, otroci, družba. Iz blodnjaka svoje podzavesti grebe na dan svoje najzgodnejše spomine. Podoživlja otroštvo v Alžiriji, vrača se v dobo odraščanja v Parizu, znova doživlja najbolj intimne dogodke, ki pa zdaj dobivajo v duhu novih spoznanj novo vrednost in pomen. To je tudi pot do ozdravljenja duha in telesa...

Roman **IN BESEDE SO RAZKRILE** nudi sodobno in zanimivo razmišljanje.

Kadrovske vesti

V mesecih maju, juniju in juliju so v našo delovno organizacijo prišli naslednji delavci:

TOZD PREDILNICA

Denič Halida
Kurnoga Mira
Zejak Velinka
Čavlovič Nedeljka
Pekič Nada
Đuragič Dragica
Golubovič Senad
Brkič Ružica
Begič Ismet

TOZD TKALNICA

Redžič Edina

TOZD OPLEMENITILNICA

Felič Kemo
Etemaj Šaban

VEO

Tanasič Milka
Zver Franc

DSSS

Mubi Marjana
Markoja Danica
Balantič Primož
Valjavec Irma
Cmrčnjak Vesna

V istem času so iz DO odšli naslednji delavci:

Upokojitev

Perko Vili
Pintarič Gizela

Komac Ana
Škaper Ana
Mlakar Olga
Sajovic Zaga
King Marija
Meglič Anton

Predčasna upokožitev

Mali Franc
Mežnar Ivana
Krajnik Antonija

Umrli

Frantar Ciril

Disciplinska izključitev

Ugljanin Halil — TOZD Predilnica

Sporazumna odpoved

Bečan Samo

Po lastni izjavi

Čindrak Ramiza
Bašič Mirsad
Barešič Milica
Ivanovič Slava
Grgič Seima
Ranko Irena
Koljič Mevlida
Vukalič Izeta
Perko Franc
Golubovič Šaban
Mujidžič Suvada
Medanovič Đulfezija
Mubi Marjana

Zahvale

Upokojenski blok 4. julij 27 se iskreno zahvaljuje ob 100-letnici delovne organizacije BPT Tržič.

Vseh 14 upokojenk, kar nas živi tu smo bile zares presenečene ob tako lepi proslavi, predvsem pa ob bogati nagradi, katere smo bile deležne, ravno tako, kot ves delovni kolektiv. Zares enkratno doživetje. Zato želimo celemu kolektivu obilo zdravja, posebno pa še dosti uspehov v nadaljnjih letih. Še enkrat vsem, posebno pa organizatorjem prisrčna hvala za vse.

— — —

Ob odhodu v pokoj, se najlepše zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD Tkalnica za dragoceno darilo, ki mi bo ostalo v trajnem spominu.

Obenem pa želim vsem skupaj veliko osebnega zdravja in uspeha pri nadaljnjem delu.

Krajnik Tončka

— — —

Ob upokojitvi se najlepše zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD Predilnica za darilo in izkazano pozornost.

Vsem želim veliko uspeha v bodočem delu.

Ana Komac

Vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Predilnica se najlepše zahvaljujem za dragoceno darilo, ki sem ga prejela ob odhodu v pokoj. Obenem vsem želim še mnogo delovnih uspehov in medsebojnega razumevanja.

Gizela Pintarič

— — —

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem za prejetu darilo delavkam in delavcem TOZD Tkalnica in jim želim še veliko delovnih uspehov.

Mežnar Ivanka

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, zeta, brata in strica Frantar Cirila, se iskreno zahvaljujem organizaciji sindikata, društvu tekstilnih mojstrov ter mojstrom predilnice, kolektivu BPT in vsem sodelavcem predilnice za podarjeno cvetje in denarno pomoč.

Iskrena hvala govornikom za ganljive poslovilne besede.

Iskrena hvala vsem in vsakemu posebej. Še enkrat hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili v njegov prezgodnji grob.

Žalujoči vsi njegovi

Proslavi je prisostvovalo veliko število delavcev in upokoencev BPT ter gostov.

Gostje in člani kolektiva so z zanimanjem spremljali kulturni program.

Priznanje je prejel tudi Milan Koprivnik.

Nekateri izmed številnih sodelavcev, ki so prejeli priznanja ob 100-letnici.